

Lisa
Mulgi Vallavolikogu
20. märtsi 2019. a
määrusele nr 85

MULGI VALLA JÄÄTMEKAVA 2019-2023

2019

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1. MULGI VALLA ÜLDISELOOMUSTUS.....	3
2. JÄÄTMEMAJANDUSE ÕIGUSLIKUD ALUSED	5
2.1 Euroopa Liidu õigusaktid	5
2.2 Eesti õigusaktid	6
2.3 Strateegilised dokumendid	6
2.4 Omavalitsuse tasand	7
2.5 Ettevõtte tasand	8
2.6 Kodumajapidamine	8
3. HETKEOLUKORRA ÜLEVAADE.....	8
4. MULGI VALLA JÄÄTMEKÄITLUSE ÜLEVAADE	9
4.1 Jäätmekäitluskohad	10
4.1.1 Abja-Paluoja jäätmejaam koos kompostimisväljakuga.....	10
4.1.2 Ohtlike jäätmete kogumispunktid	13
4.2 Korraldatud jäätmevedu	14
4.3 Jäätmevaldajate register	15
4.4 Olmejäätmed	17
4.5 Segaalmejäätmed	17
4.5.1 Segaalmejäätmete koostis	19
4.6 Pakendijäätmed	20
4.7 Biolagunevad jäätmed	22
4.8 Tekstiil ja rõivad.....	24
4.9 Ohtlikud jäätmed	25
4.10 Suurjäätmed.....	26
4.11 Probleemtoodete jäätmed	27
4.12 Ehitus- ja lammutusjäätmed	29
5. ANDMEID MINEVIKUS SAASTUNUD JÄÄTMEKÕRVALDAMISKOHTADE NING NENDE KORRASTAMISEKS VÕETAVATE MEETMETE KOHTA	30
6. HINNANG JÄÄTMEVOOGUDE ARENGULE TULEVIKUS.....	31
7. JÄÄTMETEKKE VÄLTIMINE.....	31
8. KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE JA JÄRELEVALVE.....	32
8.1 Keskkonnateadlikkuse tõstmine	32
8.2 Järelevalve	33
9. JÄÄTMEHOOLDUSE ARENDAMISE RAHASTAMINE	33
10. JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISE MÕJU KESKKONNALE	35
11. JÄÄTMEHOOLDUSALASED EESMÄRGID	36
11.1 Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamise võimalused koos tähtaegadega jäätmeliikide kaupa	36
11.2 Jäätmehoolduse korraldamise pikaajaline planeerimine	39
11.3 Jäätmete liigiti kogumise ja taaskasutamise suurendamine	39
11.4 Ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamine.....	40
11.5 Järelevalvesüsteemi tõhustamine	40
11.6 Jäätmehoolduseeskiri	40
11.7 Mulgi valla ülesanded	41
11.8 MTÜ Keskkonnamajanduskeskus ülesanded.....	41
LISA 1 TEGEVUSKAVA EESMÄRKIDE REALISEERIMISEKS	42

SISSEJUHATUS

Mulgi valla jäätmekava 2019-2023 on omavalitsuse jäätmekäitlust korraldav ja suunav dokument, mille eesmärk on määrata jäätmekäitluse arengusuunad, tegevused ja meetmed aastani 2023. Jäätmekava hõlmab jäätmemajanduse olukorra kirjeldust ning ülevaadet jäätmemajandusega seotud probleemidest ja toob välja eesmärkide elluviimise tegevuskava ning investeringuvajaduse jäätmemajanduse arendamiseks.

Jäätmekava eesmärkide seadmisel on lähtutud Riigi jäätmekavas 2014-2020 ning jäätmemajandust reguleerivates õigusaktides seatud eesmärkidest ja sihtarvudest. Jäätmekava on koostatud vastavalt jäätmeseaduse nõuetele, mis määravad jäätmekava sisu ning jäätmekava koostööstamise ja avalikustamise. Jäätmekava ei hõlma jäätmeid, mis ei kuulu jäätmeseaduse kohaselt jäätmeseaduse reguleerimisalasse või on reguleeritud teiste seaduste ja määrustega.

Jäätmekava koostamisel on lähtutud järgmistest olulistest põhimõtetest: jäätmehierarhia järgimise põhimõte (vältida jäätmeteket nii palju kui võimalik, toetada korduskasutust, võtta jäätmeid ringlusesse ja taaskasutada muul viisil ning ladestada prügilasse võimalikult vähe jäätmeid), saastaja maksab põhimõte, laiendatud tootjavastutuse põhimõte, iseseisvuse ja läheduse põhimõte.

1. MULGI VALLA ÜLDISELOOMUSTUS

Käesoleva jäätmekavaga planeeritakse jäätmemajandust 886,7 km² suurusel territooriumil, mis hõlmab Mulgi valla nime alla ühinenud endise Abja, Halliste, Karksi valla ja Mõisaküla linna haldusterritooriumid. Seisuga 01.05.2018 oli rahvastikuregistri andmetel Mulgi vallas 7539 elanikku. Jäätmekavaga hõlmataval territooriumil on 3 vallasisest linna, kaks alevikku ja 58 küla.

Tabel 1. *Mulgi valla majapidamiste loend ehitusregistri põhjal 01.05.2018 seisuga*

Asula nimetus	Eramud (sh suvilad ja paarismajad)	Kortermajad					Elanike arv asulas kokku
		3-4 krt maja	5-9 krt maja	10-24 krt maja	25 ja enam krt maja	Rida-elamud	
Abjaku küla	21	2					71
Abja-Paluoja linn	333	6	6	9			1066
Abja-Vanamõisa küla	21	1	1				63
Ainja küla	41						72
Allaste küla	23						44
Äriküla	44						102
Atika küla	28						66
Ereste küla	14						43

Halliste alevik	60	1	3	7			324
Hirmuküla	18						23
Hõbemäe küla	14						29
Kaarli küla	48						93
Kalvre küla	20						44
Kamara küla	14	2	2	7			181
Karksi küla	95		5	6		1	439
Karksi-Nuia linn	311	6	24	20	2		1546
Kõvaküla	25						57
Kulla küla	41						92
Laatre küla	38						41
Lasari küla	15	2					30
Leeli küla	21	2					40
Lilli küla	62						125
Mäeküla	23						27
Maru küla	3						4
Metsaküla	35						57
Mõisaküla linn	364	19	17	4			747
Mõõnaste küla	21						36
Morna küla	26						38
Mulgi küla	28						52
Muri küla	12						25
Naistevalla küla	6						12
Niguli küla	8						12
Õisu alevik	9	1	2	7			172
Oti küla	22						25
Päidre küla	35						63
Päigiste küla	32						67
Pärsi küla	31						66
Penuja küla	40						54
Põlde küla	43	2	5	2			181
Polli küla	33	4	1	4			201
Pöögle küla	33						65
Pornuse küla	17	1					27
Räägu küla	16						50
Raamatu küla	11						18
Raja küla	21						31
Rimmu küla	22						25
Saate küla	9						17
Saksaküla	23						27
Sammaste küla	11		2				39
Sarja küla	14						28
Sudiste küla	55						125
Suuga küla	6						15

Tilla küla	22						27
Toosi küla	13						24
Tuhalaane küla	59						105
Ülemõisa küla	24						51
Umbsoo küla	14	1					34
Univere küla	23						55
Uue-Kariste küla	14			1			41
Vabamatsi küla	22						28
Vana-Kariste küla	36		1				65
Veelikse küla	38	1	1				117
Veskimäe küla	36		1				95
Kokku	2617	39	76	74	2	1	7539

2. JÄÄTMEMAJANDUSE ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Euroopa Liidu õigusaktid

Euroopa Liidu ja liikmesriikide jäätmealased õigusaktid põhinevad järgmistel raamdirektiividel:

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2006/12/EÜ jäätmete kohta;

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 91/689/EMÜ ohtlike jäätmete kohta;

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ, jäätmete korduvkasutuse edendamise ja jäätmete ringlussevõtu kohta (vähendada prügilates jäätmeid ja neis tekkivaid kasvuhoonegaase);

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 94/62/EÜ, pakendi ja pakendijäätmete kohta. Direktiivi on hiljem täiendatud (2004/12EÜ ja 2005/20EÜ).

Üldised EL jäätmepoliitika eesmärgid ja printsiibid on:

muuta liidu majandus ressursitõhusaks, keskkonnasäästlikuks ja konkurentsivõimeliseks vähese CO₂-heitega majanduseks;

esmatähtsad tooted on ökodisainitud eesmärgiga optimeerida ressursside ja materjali tõhusat kasutust ning selle käigus on muu hulgas käsitletud ringlussevõtu võimalust, ringlussevõetavat sisu ja vastupidavust;

jäätmete muutmine ressursiks, kusjuures aluseks tuleb võtta jäätmehierarhia range kohaldamine ja hõlmata jäätmete eri liike;

jäätmeid käideldakse turvaliselt ressursina, jäätmete ke isiku kohta on vähenenud absoluutarvudes, jäätmete energiakasutust on piiratud nii, et see on lubatud ainult ringlusse mittevõetavate materjalide puhul.

2.2 Eesti õigusaktid

Võttes arvesse käesoleva jäätmekava ulatust, siis alamastme õigusaktid põhinevad järgmistel seadustel:

* Jäätmeseadus. Peamine õigusakt, mis reguleerib Eesti Vabariigis jäätmetega seonduvat. Jäätmeseaduses on püstitatud üleriigilised senise jäätmekäitluspraktika piirangud ja jäätmehoolduse arendamise eesmärgid.

* Pakendiseadus. Kohalik omavalitsus peab pakendi ja pakendijäätmete taaskastutussüsteemi korraldama selliselt, et saavutatakse pakendiseaduses toodud pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse eesmärgid ja kehtestatud sihtarvud ning jäätmeseaduses sätestatud jäätmekäitluse üldised eesmärgid. Pakendiseadus sätestab pakendile ja pakendi kasutamisele esitatavad üldnõuded, pakendi ja pakendist tekkivate jäätmete vältimise ja vähendamise meetmed, pakendi ja pakendijäätmete taaskastutussüsteemi korralduse ning vastutuse kehtestatud nõuete täitmata jätmise eest.

* Pakendiaktsiisi seadus. Pakendiaktsiisi seadusega maksustatakse pakendiaktsiisiga Eestis turule lastud kauba pakend, teisest Euroopa Liidu liikmesriigist soetatud ja imporditud pakend.

* Riigi jäätmekava 2014-2020 on kogu jäätmevaldkonda hõlmav arengudokument, milles kirjeldatakse olulisemaid jäätmevaldkonna arengu põhimõtteid ja meetmeid koos ettenähtava tegevusega ning mis on aluseks ka omavalitsuse jäätmekava koostamisel.

2.3 Strateegilised dokumendid

Keskkonnastrateegia aastani 2030 on keskkonnavaldkonna arengustrateegia, mis juhindub Eesti säästva arengu riikliku strateegia "Säästev Eesti 21" põhimõtetest ja on katusstrateegiaks kõikidele keskkonna valdkonna alavaldkondlikele arengukavadele, mis peavad koostamisel või täiendamisel juhinduma keskkonnastrateegias toodud põhimõtetest. Keskkonna valdkond hõlmab nii sisult, ulatuselt kui ka spetsiifikalt väga erinevaid alavaldkondi, seetõttu on nende sihipärase arengu kavandamiseks vastavate alavaldkondade koostamine vajalik ja põhjendatud ka keskkonnastrateegia kui üldisema raamdokumendi olemasolul.

"Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030" eesmärk jäätmevaldkonnas on järgmine: aastal 2030 on tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt on vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust. Eesmärgiks on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele.

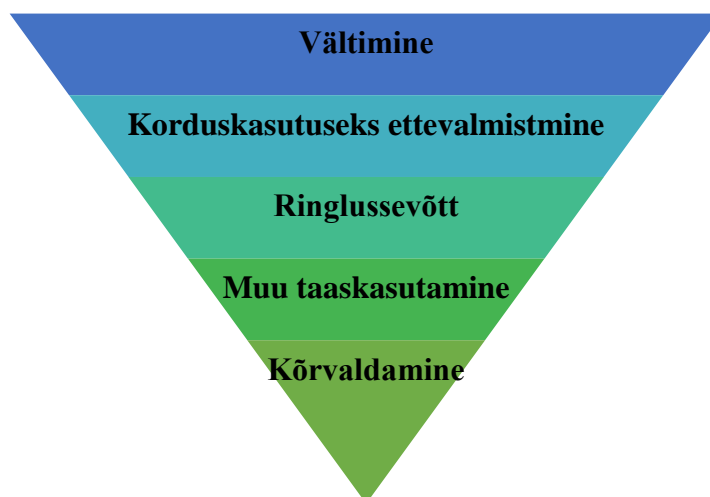
Keskkonnastrateegia põhimõtted: säästev areng, keskkonnakahjustuste ennetamine ja vältimine, jäätmehoolduse integreerimine teiste eluvaldkondade ja loodusvarade kasutamiseks.

Jäätmehierarhiast tulenevalt võib jäätmekäitlusmeetmed reastada sellisesse pingeritta:

- jäätmetekke vältimine;
- korduskasutuseks ettevalmistamine;

- ringlusse võtmine;
- muu taaskasutamine;
- jäätmete kõrvaldamine.

Joonis 1. Viieastmeline jäätmehierarhia

Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ kohaselt tuleb jätkusuutliku majanduskasvu saavutamiseks jätkata senisest ressursitõhusama, loodussäästlikuma ja konkurentsivõimelisema majandussüsteemi arendamist. Selleks tuleb erilist tähelepanu pöörata roheliste tehnoloogiate arendamisele ka jäätmekäitluses. Kava „Eesti 2020“ järgi on prioriteedid endiselt jäätmetekke vältimine, korduskasutus ja ringlussevõtt.

2.4 Omavalitsuse tasand

Kohalikul tasandil jäätmehoolduse planeerimisel on tähtis määratleda täpselt kohalikule omavalitsusele erinevate jäätmehooldusalaste õigusaktidega antud õigused ning pandud kohustused. Omavalitsuste vahelise koostöö aluseks on ühised eesmärgid ja tegevuskava ning identsed kohalikul tasandil jäätmehooldust reguleerivad õigusaktid.

Üle Eesti ühtselt toimiva jäätmehoolduse ning käitlussüsteemi toimimise eelduseks on kõigi omavalitsuste omavaheline koostöö koostööstruktuuride kaudu. Kohalike omavalitsuste vahelise koostöö eelisteks on majanduslik kasulikkus, sest see võimaldab õigesti dimensioneerida ja paigaldada jäätmekäitlusrajatised (kogumispunkt, jäätmejaam jms), mille tulemusena on halduskulud madalamad, ühistes veopiirkondades on teenuse hind ühtlane, ühiselt korraldatud taaskasutatavate jäätmete kogumissüsteem on tõhusam.

Mulgi vald on MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus (edaspidi KEJHK) liige. KEJHK on loodud omavalitsuste jäätmehooldusalase koostöö edendamiseks, jäätmeseadusega omavalitsustele pandud ülesannete täitmiseks ning ühiselt jäätmehoolduse arendamiseks.

Ühing on asutatud 2003. aastal koostöös teiste omavalitsustega Järvamaalt, Raplamaalt, Jõgevamaalt, Viljandimaalt, Harjumaalt, Tartumaalt, Pärnumaalt.

Jäätmekäitlusalast tegevust Mulgi vallas reguleerivad Mulgi valla arengukava, jäätmekava, jäätmehoolduseeskiri ning jäätmevaldajate registri põhimäärus.

2.5 Ettevõtte tasand

Ettevõtte tasandil reguleerivad jäätmekäitlust jäätmeluba, jäätmekäitleja registreerimistõend ja ohtlike jäätmete käitluslitsents. Keskkonnakompleksloa puhul ei ole vaja eraldi jäätmeluba, sest kompleksloaga sätestatakse nõuded ka jäätmete käitlemisele. Kui ettevõtte käitleb teiste isikute tekitatud ja üle antud ohtlikke jäätmeid, peab ta omama lisaks jäätmeloale või keskkonnakompleksloale ka ohtlike jäätmete käitluslitsentsi.

Jäätmekäitlejad täidavad järgmisi funktsioone:

- tavajäätmete (sh olmejäätmete, ehitus- ja lammutusjäätmete jm) kogumine ja edasisele käitlemisele (taaskasutamisele) suunamine, korraldatud jäätmevedu vastavalt hanketingimustele;
- ohtlike jäätmete (v.a põlevkivisektoris tekkivate ohtlike jäätmete) kogumine ja edasine käitlemine;
- iseseisvaid jäätmekäitlussüsteeme omavates ettevõtetes tekkivate jäätmete käitlemine;
- jäätmete taaskasutamise protsessis (ka jäätmete korduskasutamiseks ettevalmistamises) osalemine ja oma positiivse panuse andmine.

2.6 Kodumajapidamine

Kodumajapidamise tasandil on olulised järgmised tegevused: liitumine korraldatud jäätmeveoga, olmejäätmete sortimine tekkekohas, pakendi ja pakendijäätmete eraldi kogumine, ohtlike jäätmete eraldamine ja nende viimine kogumispunkti jm.

Kodumajapidamises tekkinud jäätmete käitlemisel on vaja juhendada valla jäätmehoolduseeskirjast, mis järgib riigi jäätmepoliitika eesmäärke, õigusaktide nõudeid, valla jäätmekava ning kohaliku omavalitsuse või nende ühenduste jäätmealast infrastruktuuri.

3. HETKEOLUKORRA ÜLEVAADE

Enne haldusreformiga liitumist oli kõigil omavalitsusel vastu võetud eraldi jäätmekavad perioodiks 2016-2021, mis lähtusid eesmärkide seadmisel riigi jäätmekavast 2014-2020. Jäätmekavad olid kehtestatud 2016. aastal, mis määratlesid järgnevas viieks aastaks jäätmekäitluse arengusuunad ja eesmärgid. Peamine eesmärk oli, et elanike ja ettevõtjate poolt toodetud jäätmete hulk väheneks ning elanike ja ettevõtjate teadlikkus jäätmete kogumise võimalustest ja kohustustest suureneks.

Hetkeolukord annab ülevaate, milliseid eesmäärke on jõutud kolme aasta jooksul piirkonnas tervikuna ellu viia ja millised eesmärgid on kava koostamise hetkel veel täitmata.

Eelmistes jäätmekavades püstitatud eesmärkidest võib täidetuks pidada:

- segaolmejäätmete kogumiseks ja veoks segaolmejäätmete korraldamiseks kontsessiooni läbiviimist;

- jäätmevaldajate registri ajakohast pidamist;
- ohtlike jäätmete kogumist Abja-Paluoja, Karksi-Nuia ja Mõisaküla ohtlike jäätmete kogumiskonteineris;
- ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamist;
- segapakendi konteinerite ja nende asukohtade korrastamist;
- artiklite avaldamist ja infovoldikute koostamist.

Täitmisel on jäätmehoolduseeskirja koostamine paralleelselt jäätmekavaga.

Ajakava kohaselt täitmisele minevad tegevused on Abja-Paluoja jäätmejaama koos kompostimisväljakuga detailplaneeringu koostamine ja keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine.

Käesoleva jäätmekava raames tuleks jätkata elanike teadlikkuse tõstmisega, liigiti kogutavate jäätmete taaskasutusele suunamisega, biojäätmete kohtsorteerimise edendamisega, vanapaberi ja kartongi eraldi sorteerimise juurutamisega, haljasaladelt ja kalmistutelt tekkinud haljastusjäätmete kompostimisega, olemasolevate kogumispunktide haldamise ja nendes liigiti kogumise laiendamisega. Oluline on jätkata koostööd taaskasutusorganisatsioonidega ning vajadusel luua uusi või täiendada olemasolevaid jäätmete liigiti kogumispunkte.

4. MULGI VALLA JÄÄTMEKÄITLUSE ÜLEVAADE

Mulgi valla jäätmekava ajakohastamisel on kogutud ja käideldud jäätmeliikide ja koguste hindamise aluseks võetud riikliku jäätmestatistika andmeid ja muid asjakohaseid materjale.

Jäätmekäitluse aruandlus põhineb ettevõtete poolt jäätmeseaduse alusel esitatavatel igaaastastel jäätmearuannetel. Jäätmearuandeid on kohustatud esitama jäätmeluba või komplekslube omavad, samuti jäätmekäitlejatena registreeritud isikud. Tõepärase informatsiooni eelduseks on, et kõik tekkivad jäätmevood fikseeritakse kas tekitajate endi või siis aruandekohuslaste jäätmekäitlejate poolt, kellele jäätmeid käitlemiseks üle antakse. Usaldusväärsete koondandmete saamiseks on esmatähtis korrekse ettevõttesisese jäätmearuandluse pidamine, mis on jäätmearuandluse aluseks.

Riikliku jäätmestatistika puhul tuleb arvestada, et selles võib esineda ebatäpsusi. Paljud jäätmekäitlejad teenindavad mitut omavalitsust korraga ning jäätmed satuvad jäätmekäitluskohta koos, ilma et oleks täpselt eristatud, kui palju jäätmeid kogutakse ühest vallast ja kui palju mõnest teisest omavalitsusest. Samuti põhjustab ebatäpsust asjaolu, et ettevõtted ja prügilad on esitanud erinevaid andmeid prügilas vastu võetud jäätmekoguste kohta. Samuti määravad eri jäätmekäitlejad jäätmekoode mõnevõrra erinevalt.

Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava on kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava osa, mis käsitleb valla jäätmehoolduse arendamist. Seega jäätmekava kui arengudokumendi kohaselt on oluline teada saada koguste suurusjärk iga tekkiva jäätmeliigi kohta, mille alusel saab hinnata kas olemasolevad kogumisvõimalused katavad vajadused või vajab vald täiendavaid investeeringuid teatud jäätmeliikide liigiti kogumise arendamiseks.

Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses. Sortimisel eraldatakse taaskasutatavad jäätmed ning ohtlikud jäätmed ülejäänud jäätmetest, kui see on tehniliselt teostatav ja sellega ei kaasne ülemääraseid kulutusi. Kui see on tehniliselt, keskkonna seisukohast ja majanduslikult teostatav, peab kohaliku omavalitsuse üksus korraldama vähemalt paberi ja kartongi (20 01 01), plastide (20 01 39), metallide (20 01 40), klaasi (20 01 02), biolagunevate aia- ja haljastujäätmete (20 02 01), biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete (20 01 08) ning pakendite (15 01), sealhulgas paber- ja kartongpakendid (15 01 01), plastpakendid (15 01 02), puitpakendid (15 01 03), metallpakendid (15 01 04), komposiitpakendid (15 01 05), klaaspakendid (15 01 07), tekstiilpakendid (15 01 09) ja muud jäätmeseaduse §-s 7 esitatud olmejäätmete mõistele vastavad pakendite liigiti kogumise.

4.1 Jäätmekäitluskohad

Jäätmekäitluskohtade rajamisel tuleb arvestada nende kaugust olulisematest omavalitsuse territooriumil asuvatest tõmbepunktidest, et ühildada elanike oluliste tegemistega ka sorteeritud jäätmete ära andmine ja vältida selleks lisakulutuste tegemist. Käesoleval ajal on omavalitsustes jäätmete liigiti kogumiseks kasutuses mitmed erinevad jäätmekäitluskohad ja -viisid.

Jäätmeseadusele vastavalt tuleb jäätmete kõrvaldamisel ja segaolmejäätmete taaskasutamisel, läheduse põhimõtet rakendades, vedada jäätmed lähimasse nõuetele vastavasse prügilasse või jäätmejaama, kus toimub edasine jäätmete töötlemine.

Korraldatud jäätmeveo raames on lisaks segaolmejäätmetele vallaelanikel võimalik ära anda vanapaberit ja pappi ning suurjäätmeid. Ohtlike jäätmete ja elektroonikajäätmete üleandmiseks on vallaelanikel võimalus kasutada Abja-Paluoja, Karksi-Nuias ja Mõisaküla linnas asuvat ohtlike jäätmete kogumispunkte. Aia- ja haljastujäätmeid ladustatakse Mõisaküla linna endise prügila lähedal asuval platsil (Vabriku tänava lõpus), Hallistes reoveepuhasti biotiikide kõrval ning Karksis Arumäe surnuaia kõrval. Muude liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks on võimalik kasutada naaberomavalitsuses asuvat Viljandi linna jäätmejaama ning anda oma jäätmeid seal ära vastavalt kehtivale hinnakirjale.

Mulgi vallas puudub nõuetele vastav jäätmejaam. Selleks, et parandada Mulgi vallas liigiti kogutud ja sorteeritud jäätmete üleandmist, planeeritakse valda ehitada Abja-Paluoja jäätmejaam koos kompostimisväljakuga. Lisaks saavad vallaelanikud kasutada Viljandi jäätmejaama, Abja-Paluoja, Karksi-Nuia ja Mõisaküla kogumispunkte. Terves vallas parendatakse jäätmete vastuvõtu tingimusi, et võimaldada elanikele tekkekoha lähedal suuremal määral üle anda liigiti kogutavaid jäätmeid.

4.1.1 Abja-Paluoja jäätmejaam koos kompostimisväljakuga

Abja-Paluoja planeeritakse rajada jäätmejaam koos kompostimisväljakuga maaüksusele Kastani tn 1 (katastriüksus 10501:001:0332).

Joonis 2. Abja-Paluoja jäätmejaama asukoht

Keskkonnaministri määruse järgi „Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused“ peab jäätmejaama tehniline varustatus tagama vähemalt järgmiste olmejäätmeliikide vastuvõtmise elanikkonnalt:

- paber ja kartong (20 01 01);
- plastid (20 01 39);
- metallid (20 01 40);
- klaas (20 01 02);
- biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 01);
- bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 02, 20 02 03);
- puit (20 01 38);
- rõivad ja tekstiil (20 01 10, 20 01 11);
- suurjäätmed (20 03 07);

- ohtlikke jäätmeid (20 01) ning olmes tekkinud ohtlike aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid (15 01 10)*.

Jäätmejaama rajamiseks koostatakse maa-ala detailplaneering, jäätmejaama eskiisprojekt ja hinnatakse keskkonnamõju strateegilise hindamise vajalikkust. Koostatakse jäätmejaama ehitusprojekt ning ehitatakse välja jäätmejaam, koos vajalike infrastruktuuridega. Jäätmejaama ehitust koos eeltöödega planeeritakse välja ehitada hiljemalt aastaks 2025.

Jäätmejaam on oluliseks jäätmehooldussüsteemi osaks, kus piirkonna kohalikud elanikud saavad üle anda sorteeritud jäätmeid. Jäätmejaama ei hakata jäätmeid ladestama ega ole kavandatud rajada ka sorteerimistehast. Taaskasutatavad jäätmed suunatakse ümbertöötlemisse, ladestamisele kuuluvad jäätmed viiakse jäätmejaamast edasi prügilasse.

Jäätmejaam on spetsiaalselt rajatud tehniliselt varustatud jäätmekäitluskoht (detailplaneeringu ja projekti alusel), kuhu on paigutatud taaskasutatavate jäätmete kogumiseks ja esmaseks töötlemiseks kogumiskonteinerid sh ohtlike jäätmete kogumiskonteiner, toimub kasutuskõlblike ja suuregabariidiliste jäätmete (mööbli, kodumasinade, majatarvete, riietusesemete jms) kogumine. Konteinerite alune plats rajatakse asfaltkatendiga. Jäätmejaam on päevase valvega piiratud territoorium. Vastuvõetud jäätmed kaalutakse. Jäätmejaamas peaks olema vähemalt kaks hoonet: olmehoone ja elektri- ja elektroonikaseadmete ning suuregabariidiliste jäätmete kogumis- ja hoiuruum. Konteinerid vanapaberi ja papi, plasti-, klaasi- ja metallijäätmete, segapakendite ja tekstiili jaoks, ohtlike jäätmete kogumiskonteiner, suuremad konteinerid ehitus-lammutus jäätmete ja vanarehvide kogumiseks.

Jäätmejaam rajatakse koos aia- ja haljastujäätmete kompostimisväljakuga, et vähendada prügilasse ladestatavate biojäätmete hulka ning seeläbi saavutada sihtarv ja tagada biojäätmete nõuetekohane käitlemine. Kompostimisväljak peab võimaldama kogu vallas tekkivate aia- ja haljastujäätmete vastuvõtmise ja käitluse. Võimsus peab tagama lisaks avalike haljasalade aia- ja haljastujäätmete (okste, lehtede) teenindamisele ka majapidamiste aia- ja haljastujäätmete vastuvõtu.

Jäätmejaama rajamisel on positiivne mõju, sest see võimaldab kohalikul omavalitsusel täita jäätmeseadusest tulenevat kohustust korraldada jäätmete sortimist ja liigiti kogumist, vähendades seeläbi jäätmete tekke ja ladestamise negatiivset keskkonnamõju. Jäätmejaama haldamine toob endaga kaasa ka jäätmete käitlemise (vedu, vastuvõtmine, esmane töötlemine ja edastamine käitlejatele), biolagunevate jäätmete kompostimise ja jäätmejaama üldised majandamiskulud. Osa jäätmeid võetakse jäätmevaldajatelt vastu tasuta (näiteks ohtlikud jäätmed, vanapaber, pakendid, elektri- ja elektroonikajäätmed, vanarehvid). Nende jäätmete äraveo ja käitluskulud kannab kas tootjavastutusorganisatsioon või taaskasutusorganisatsioon ja osaliselt tasutakse omavalitsuste eelarvest. Osadele elanikkonnalt vastu võetavatele jäätmetele (suurjäätmed, ehitusjäätmed, tekstiil ja rõivaesemed) on kehtestatud vastuvõtuhinnad optimeerimaks jäätmejaama halduskulusid.

Jäätmevaldajate registri täiendamine jäätmejaama mooduliga

2016. aasta lõpus valmis jäätmevaldajate registri lahenduse EVALD arendusena jäätmejaama moodul. Tegemist on tarkvaralahendusega, mis võimaldab ID-kaardi lugejasse sisestamisel tuvastada jäätmejaama kliendi. ID-kaardi puudumisel saab sisestada kliendi isikukoodi käsitsi.

Rakenduse abil saab jäätmejaama töötaja teate „on elanik“, kui isiku elukoht on rahvastikuregistri järgi Mulgi vald või muu kohalik omavalitsus, kellel on jäätmejaamaga sõlmitud koostööleping. Vastasel juhul saab jäätmejaama töötaja teate „ei ole elanik“. Ametnik näeb süsteemi sisse logides jaamadesse toodud jäätmekoguseid ning saab teha koguste kohta väljavõtteid jäätmejaamade ja jäätmeliikide kaupa. Rakenduse edasiarendusena on võimalik süsteem liidestada jäätmejaama kassasüsteemiga. Rakendus on võimalik kasutusele võtta pärast jäätmejaama valmimist.

4.1.2 Ohtlike jäätmete kogumispunktid

Kodumajapidamises tekkinud ohtlikke jäätmeid ja elektroonikaromusid on võimalik ära anda:

- **Karksi-Nuia ohtlike jäätmete kogumiskonteineris** Tiigi tn 1, Karksi-Nuia;
- **Abja-Paluoja ohtlike jäätmete kogumiskonteineris** Pärnu mnt 25/27, Abja-Paluoja;
- **Mõisaküla ohtlike jäätmete kogumiskonteineris** Õhtu tn 7a, Mõisaküla;
- **Halliste** piirkonna elanikud saavad kasutada Abja-Paluoja ohtlike jäätmete kogumiskonteinerit Pärnu mnt 25/27, Abja-Paluoja.

Joonis 3. Ohtlike jäätmete kogumispunktide paiknemised vallas

4.2 Korraldatud jäätmevedu

Kohaliku omavalitsuse üksuse kohustus on korraldada oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete, nende sortimisjääkide ja olmejäätmete tekkekohas liigiti kogumisel tekkinud jäämeliikide kogumine ja vedu. Korraldatud jäätmevedu on olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta või -kohtadesse kohaliku omavalitsuse üksuse valitud ettevõtja poolt.

Kohaliku omavalitsuse volikogu võib korraldatud jäätmeveo riigihanke korraldamisega seonduvate ülesannete täitmiseks volitada mittetulundusühingut, mille liige vastav kohalik omavalitsuse üksus on ning mille liikmeteks saavad vastavalt põhikirjale olla ainult kohaliku omavalitsuse üksused. Mulgi vald olles KEJHK liige, delegeris halduslepingu alusel antud ülesande ühingule.

Ühing on jaotanud oma liikmed kümneks jäätmeveopiirkonnaks. Mulgi vallaks ühinenud endistes Abja, Karksi ja Halliste vallas ning Mõisaküla linnas rakendus korraldatud jäätmevedu 2011. aastal. Jäätmekava koostamise ajal täitmisel olevad hankelepingud on sõlmitud perioodiks 01.01.2017 – 31.12.2019.

Alates 2020. aastast rakenduvast korraldatud jäätmeveo hankest asub Mulgi valla haldusterritooriumil üks jäätmeveopiirkond.

Korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud segaolmejäätmete, vanapaberi ja papi ning suurjäätmete kogumine ja vedu. Liigiti kogumise arendamisel on suundumus tekkekohas laiendada jäätmete kogumissüsteemi, mille raames lisaks segaolmejäätmetele tuleks võimaldada biojäätmete ning lisaks ka klaasi-, plasti- ja metallijäätmete tekkekohas liigiti üleandmine.

Jäätmeseaduse § 66 ja § 67 tähenduses on korraldatud jäätmevedu olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta või -kohtadesse kohaliku omavalitsuse üksuse valitud ettevõtja poolt. Teenuse osutaja leidmiseks korraldab kohaliku omavalitsuse üksus iseseisvalt või koostöös teiste kohaliku omavalitsuse üksustega teenuste kontsessiooni lähtuvalt riigihangete seaduses sätestatust.

Korraldatud olmejäätmete kogumise ja veo all mõeldakse olmejäätmeveoga haaratud jäätmeliikide laadimist, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete ning nende sortimisjääkide kogumist ja vedu jäätmetekitaja kogutud jäätmemahutitest (-konteineritest) jäätmete transpordiks mõeldud spetsiaalsele prügiautole ning jäätmete vedamist ja edasist suunamist taaskasutusse või kõrvaldamisele.

Korraldatud jäätmeveo eesmärgiks on liita jäätmeveoga kõik jäätmevaldajad ja jäätmetekitajad, tagada kõikidele jäätmevaldajatele kvaliteetne ning ühtsetel põhimõtetel välja töötatud ja võrdse hinnaga korraldatud olmejäätmete kogumise ja logistiliselt hästitoimiv veoteenus. Sellest tulenevalt on jäätmeveo planeerimisel tähelepanu pööratud kahele aspektile:

- 1) kõigil jäätmetekitajatel peavad olema võimalused anda oma jäätmed üle kogumissüsteemi;
- 2) jäätmete kogumise maksumus peab olema kõigile jäätmetekitajatele võrdne ning sõltuma tekkinud jäätmete kogusest.

Korraldatud jäätmeveo positiivsed aspektid:

- aitab vältida illegaalset prügistamist;
- jäätmetekitaja maksab oma jäätmete käitlemise eest ja tunnetab seeläbi omavastutust;
- jäätmete kogumine toimub logistiliselt otstarbekamalt;
- parem kontroll jäätmete tekke ja käitlemise üle;
- hõlbustab jäätmete liigitikogumist.

4.3 Jäätmevaldajate register

Jäätmeseaduse alusel peab kohaliku omavalitsuse organ asutama oma määrusega jäätmevaldajate registri ning kehtestama registri pidamise korra. Jäätmevaldajate registri pidamise eesmärgiks on saada ülevaade kõikidest piirkonna jäätmevaldajatest, nendega seotud jäätmetekkekohtadest ja -mahtudest ning tagada ülevaade jäätmete veost.

Jäätmevaldajate registris kajastuvad järgmised andmed:

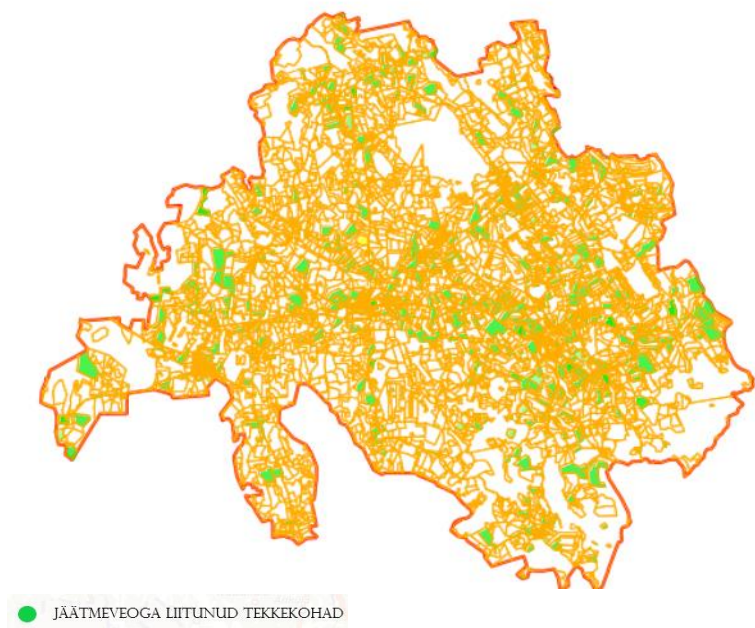
- 1) jäätmetekkekohad ja jäätmeveokohtadega seotud jäätmevaldajate andmed;
- 2) jäätmetekkekohtade hetkestaatused;
- 3) jäätmeveopiirkond;
- 4) korraldatud jäätmevedu teostava firma andmed;
- 5) jäätmeveo korraldanud jäätmevedaja poolt esitatud aruandlus jäätmetekkekohale paigaldatud jäätmemahutitest, veo mahtudest ning jäätmevedaja ja jäätmevaldaja esindajate vahel sõlmitud lepingutest;
- 6) jäätmetekkekohtade ja kogumisvahendite asukohad registri kaardiliidesel.

Mulgi valla jäätmevaldajate register on ühishallatav koos teiste KEJHK liikmeskonna omavalitsuste jäätmevaldajate registritega ning ühildatud KEJHK lepinguhaldussüsteemiga.

Lepinguhaldussüsteem on jäätmevaldajate registri andmekogu, milles töödeldakse korraldatud jäätmeveoteenuse osutamisega seotud andmeid, mis annab ülevaate jäätmevaldajatega sõlmitud lepingutest ja nende täitmisest.

Mulgi valla jäätmevaldajate registri põhjal on vallas 2716 jäätmetekkekohta, milles 01.03.2018 seisuga vedu toimub ca 97%-l jäätmetekkekohtadest. Korraldatud jäätmeveost väljajäävate hulga moodustavad peamiselt jäätmetekkekohad, kus ajutised vabastused on lõppenud ja need objektid on kohustatud liituma, lisaks võlgnikud ja uued jäätmetekkekohad, mida vedaja ei ole veel jõudnud jäätmeveosse kaasata. Korraldatud jäätmeveoga liitmata jäätmetekkekohtadega käib pidev töö ning nende hulk on viimastel aastatel püsinud mõne protsendi juures.

***Joonis 4.** Mulgi vallas EVALD andmetel jäätmeveoga liitunud jäätmetekkekohad aastal 2018*

4.4 Olmejäätmed

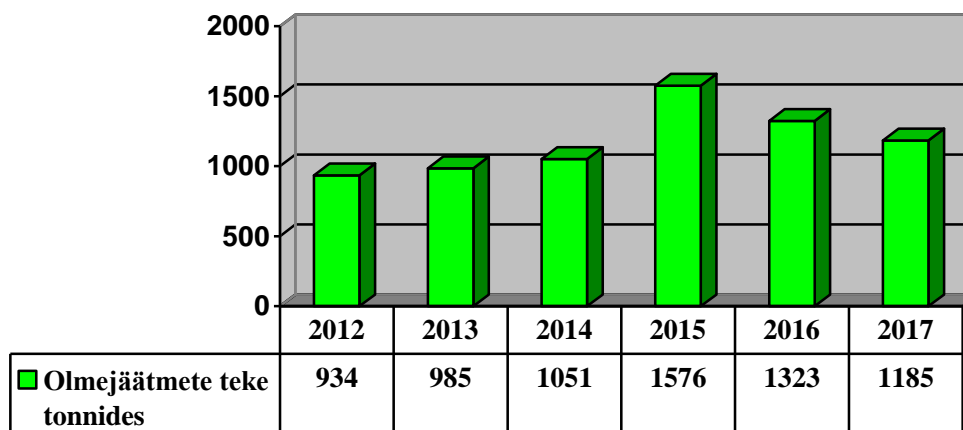
Jäätmeteke sõltub suures osas elanike arvust ja piirkonna majandusliku arengu tasemest, aga ka ettevõtete struktuurist, toodete materjalimahukusest jms.

Olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed.

Jäätmete tekke puhul on analüüsitud haldusreformi käigus liitunud omavalitsuste piirkonda tervikuna ühtse Mulgi vallana.

Jäätmearuandluse infosüsteemi JATS andmete järgi tekkis Mulgi vallas 2017. a **kokku üle 5700 tonni jäätmeid**, millest **olmejäätmed** (koodiga 20) **oli 1185 tonni**.

Joonis 5. Mulgi vallas olmejäätmete (kood 20) teke aastatel 2012 -2017, tonnides

Olmejäätmete kogused on viimastel aastatel vähenenud. Tekke vähendamise edendamisel on peamine roll täita elanikkonnal, kelle teadlikkusest ja tarbimisharjumustest sõltub suuresti nii pakendijäätmete, toidujäätmete kui ka muude olmejäätmete koguse vähendamine. Olmejäätmete kogus sõltub eelkõige piirkonnas valdavast elamutüübist (korrusmajad, individuaalelamud) ja tarbimisharjumistest, kaubandus- ja teiste teenindustevõtete lähedusest ning kui hästi on piirkonnas korraldatud jäätmete (paber ja papp, pakendijäätmed ja biojäätmed) liigiti kogumine.

4.5 Segaolmejäätmed

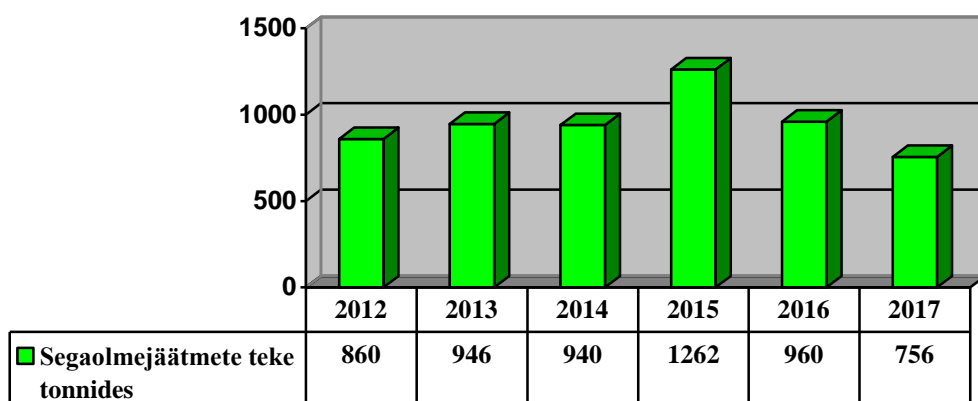
Segaolmejäätmete (20 03 01) kogumine toimub suurema osa vallast korraldatud jäätmeveo raames ning tulevikus, kui kogu vald on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga, peavad kõik Mulgi valla jäätmevaldajad olema kogumissüsteemiga liidetud. Segaolmejäätmete kogumisega seotud tehnilised nõuded, nagu kogumismahutite tüübi, materjali, suuruse, paiknemise, tühjendussageduse ja ühiste kogumismahutite kasutamise sätestab Mulgi valla jäätmehoolduseeskiri.

Säästva Eesti Instituudi (SEI-Tallinn) poolt 2012-2013. a läbi viidud segaolmejäätmete sortimisuuringu „Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete

ning elektroonikaromu koostise uuring“ kaudse hinnangu kohaselt tekkis 2011. a Eestis ühe elaniku kohta keskmiselt 216 kg segaolmejäätmeid aastas, mis teeb umbes 0,59 kg segaolmejäätmeid inimese kohta päevas.

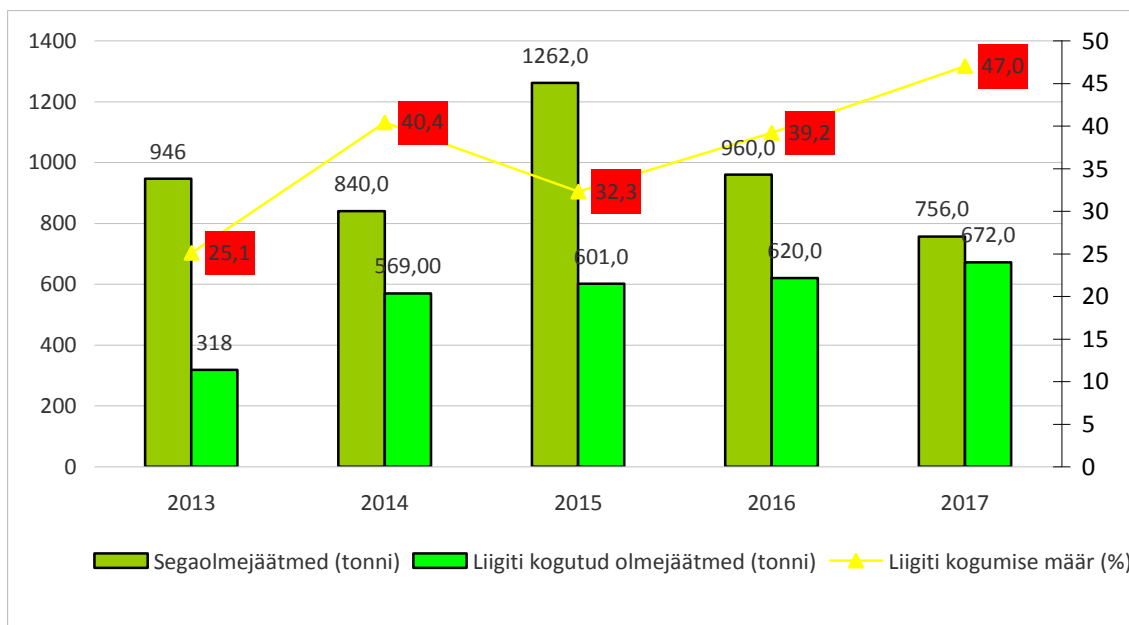
Keskkonnaagentuuri jäätmearuandluse infosüsteemi (JATS) andmetel tekkis 2017. a Mulgi valla haldusterritooriumil 756 tonni segaolmejäätmeid, mis teeb ühe elaniku kohta 99 kg/a.

Joonis 6. Mulgi vallas segaolmejäätmete teke aastatel 2012-2017, tonnides

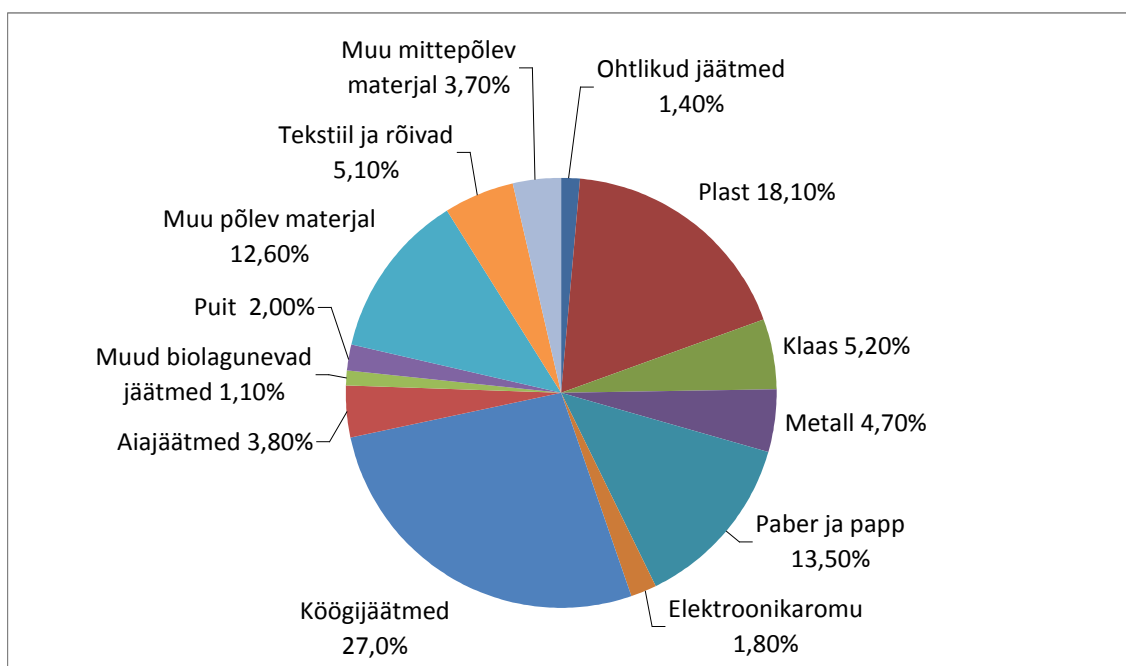
Segaolmejäätmete teke on viimastel aastatel vähenenud, sarnaselt on olnud kahanev Mulgi valla rahvaarv (rahvaarv 2014. a 8235 elanikku, 2015. a 8049 elanikku, 2016. a 7910 elanikku, 2017. a 7791 elanikku). Sellest võib järeldada, et elanikkonna kahanemine on mõjutanud ka jäätmeteket. Lisaks sõltub segaolmejäätmete teke ja koostis majandusolukorrast ja tarbimisest ning tekkekogust mõjutab oluliselt ka ettevõtluse areng vallas.

Joonis 7. Mulgi vallas jäätmete liigiti kogumise määr aastate lõikes

4.5.1 Segaolemejätmete koostis

Olmejäätmete liigiti kogumise edasisel kavandamisel on oluline teada segaolemejätmete liigilist koostist. Prügilasse ladestatud segaolemejätmete koostise analüüsimiseks on Eestis erinevate meetodite alusel tehtud ainult üksikuid piirkondlikke ja valdavalt lühiajalisi uuringuid. Viimane põhjalikum segaolemejätmete sortimisuuring viidi läbi üle-eestiliselt 2012–2013. aastal. Varasem sortimisuuring pärineb aastast 2007–2008. Sortimisuuringu eesmärk oli analüüsida Eesti eri piirkondades ja asulatüüpides tekkivate ja prügilasse ladestatavate segaolemejätmete ainelist koostist (joonis 8). Segaolemejätmete sortimisuuringu piirkondade valikul arvestati, et piirkonnad hõlmaksid suurlinna Tallinna erinevaid linnaosi, väikelinna kui ka maapiirkonda. Olmejäätmete koostist uuriti Tallinnas Lasnamäe, Kesklinna ja Nõmme linnaosas, väikelinna piirkondadest Pärnu ja Jõhvi linnas ning maapiirkondadest Järvamaal.

Joonis 8. Eesti keskmine segaolemejätmete liigiline koostis (SEI uuring 2012-2013)

Tabel 2. Mulgi valla segaolemejätmete koostis massiprotsentides, aastal 2017.

Jäätmeliik	Massi protsent	Jäätmekogus t/a
Orgaanilised jäätmed	31,8	240,4
Paber, papp, kartong	13,5	102,1
Klaas	5,2	39,3
Metall	4,7	35,5
Plast	18,1	136,8
Puit	2,0	15,1
Elektroonikaromu	1,8	13,6

Jäätmeliik	Massi protsent	Jäätmekogus t/a
<i>Muu põlev materjal</i>	<i>12,6</i>	<i>95,3</i>
<i>Tekstiil</i>	<i>5,1</i>	<i>38,6</i>
<i>Ohtlikud jäätmed</i>	<i>1,4</i>	<i>10,6</i>
<i>Muu mittepõlev materjal</i>	<i>3,8</i>	<i>28,7</i>
KOKKU:	100	756

Segaolmejäätmete koostise arvutuslik analüüs näitab, et segaolmejäätmetena antakse üle 29% pakendijäätmeid ja 13% vanapaberit, mille liigiti kogumise võrgustik on kõige tihedam võrreldes muude taaskasutatavate jäätmetega. Biojäätmeid (köögi- ja haljastusjäätmeid) sisaldub segaolmejäätmetes peaaegu üks kolmandik. Seni on olnud biolagunevate jäätmete liigiti kogumine olnud vabatahtlik. 3% segaolmejäätmetest moodustavad ohtlikud jäätmed ja elektroonikaromud, mille viskamine olmejäätmete konteinerisse on keelatud.

4.6 Pakendijäätmed

Pakend on mis tahes materjalist valmistatud toode, mis kasutatakse kauba, toormest kuni valmiskaubani hoidmiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks ja esitlemiseks kogu tsükli vältel tootjast tarbijani.

Pakendiseadusest tulenevalt on omavalitsustel pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteemis koordineeriv roll. Kohalik omavalitsus peab kindlaks määrama oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid ning sätestama need oma jäätmehoolduseeskirjas.

Olmejäätmete koostisesse kuuluvatest jäätmeliikidest on liigiti kogumisse kõige laialdasemalt haaratud pakendijäätmed, mille käitlemine põhineb taaskasutusorganisatsioonide korraldatud pakendijäätmete kogumisvõrgustikul. Eestis tegutseb kokku neli akrediteeritud tootjavastutusorganisatsiooni. Neist kolm (OÜ Eesti Pakendiringlus, Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ ja OÜ Tootjavastutusorganisatsioon) tegelevad tagatisrahata pakendite ning üks (OÜ Eesti Pandipakend) tagatisrahaga ehk pandipakendite kogumise ja taaskasutamise korraldamisega.

Pakendiseaduse kohaselt peab tiheasustusega alal, kui asustustihedus on rohkem kui 500 elanikku ühel ruutkilomeetril, olema vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 meetri raadiuses. Kui asustustihedus on rohkem kui 1000 elanikku ühel ruutkilomeetril, vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 500 meetri raadiuses. Kui asustustihedus on alla 500 elaniku ühel ruutkilomeetril – kohaliku omavalitsuse territooriumil paiknevates asulates, arvestusega üks kogumiskoht 500 elaniku kohta.

Pakendite avalikke kogumispunkte on Mulgi valla territooriumil 01. novembri 2018. aasta seisuga 34 ning kokku on paigutatud 40 pakendikonteinerit ja 4 paber/papp konteinerit. Pandipakendit on võimalik viia taaraautomaatidesse ja avalikesse pakendikonteineritesse.

Mulgi valla territooriumile paigaldatud konteinerid jaotuvad 01. jaanuari 2018. aasta seisuga taaskasutusorganistasioonide vahel alljärgnevalt:

Eesti Taaskasutusorganistatsioon MTÜ 5x2,5 m³ segapakendi konteinerit, 11x1,1 m³ segapakendi konteinerit ja 1x4,5 m³ segapakendikonteiner;

MTÜ Eesti Pakendiringlus 2x2,5 m³ paber- ja kartongpakendi konteinerit, 1x0,66 m³ segapakendikonteiner, 1 x 1,5 m³ paber- ja kartongpakendi konteiner, 2x1,5 m³ klaaspakendi konteinerit, 3x3 m³ klaaspakendi konteinerit, 1x5,0 m³ klaaspakendikonteinerit, 1x4,5 m³ segapakendi konteiner, 1x2,5 m³ segapakendi konteiner, 2x1,5 m³ segapakendi konteinerit ning 1x1,1 m³ segapakendi konteiner;

OÜ Tootjavastutusorganisatsioon 3x2,5 m³ segapakendi konteinerit, 3x0,8 m³ segapakendi konteinerit ja 2x1,1m³ segapakendi konteinerit.

Kogumisvõrgustiku tiheduse nõude kohaselt peab Mulgi vallas olema 15 tagatisrahata pakendite kogumiskohta iga taaskasutusorganisatsiooni kohta, seega kokku terve valla territooriumil peaks asuma 45 konteinerit.

Võttes arvesse pakendijäätmete liigiti kogumise protsenti (49%), võib eeldada, et olemasolev pakendite kogumise konteinerpargi paiknemise tihedus käesoleval hetkel ei ole piisav vallaelanike vajaduste katmiseks. Avalike pakendikonteinerite paigutamisel on oluline, et need jääksid elanike liikumisteedele. Konteinerid on paigaldatud kortermajade ja kaupluste juurde ning muude avalikult kasutatavate hoonete platsidele.

2017. aastal koguti Mulgi vallas liigiti pakendeid ja pakendijäätmeid (jäätmekoodidega 15 01 01 kuni 15 01 07) kokku 243 tonni. Vastavalt sortimisuuringule on Eestis pakendijäätmete osakaal segaolmejäätmetes keskmiselt 28,5 massi%.

Tuginedes Säästva Eesti Instituudi (SEI-Tallinn) poolt 2012–2013. a läbi viidud segaolmejäätmete sortimisuuringu „Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuring“ tulemustele ja jäätmearuandluses esitatud liigiti kogutud pakendijäätmete kogustele, võib välja arvutada pakendijäätmete hinnangulise kogutekke. Nii võib öelda, et Mulgi vallas tekkis 2017. aastal kokku ligikaudu 452 tonni pakendijäätmeid. Võrdluseks 2016. aastal tekkis ligikaudu 518 tonni pakendijäätmeid.

Tabel 3. *Mulgi vallas tekkinud pakendijäätmete osakaalud ja kogused (2017).*

Jäätmeliik	Segaolmejäätmetes sisalduvad pakendijäätmed (sortimisuuring 2012-2013)		Liigiti kogutud pakendijäätmed (JATS)	Arvutuslik pakendijäätmete teke kokku (tonnides)
	%	t		
Plastpakend	13,5	102,06	118,8	220,86
Klaaspakend	5,0	37,8	41,62	79,42
Metallpakend	3,5	26,46	12,53	38,99
Paber- ja kartongpakend	5,6	42,34	31,51	73,85

Puitpakend	-	-	-	-
Segapakend	-	-	38,76	38,76
Kokku	27,6	208,66	243,22	451,88

Arvutusliku kogutekke järgi võib väita, et Mulgi vallas ca 49% tekkivatest pakendijäätmetest kogutakse liigiti. Võrdluseks 2014. aastal koguti liigiti 47% pakendijäätmeid, seega pakendijäätmete liigiti kogumine on kolme aasta jooksul tõusnud 2%. Riiklik strateegiline eesmärk näeb ette, et aastaks 2020 tuleb saavutada pakendijäätmete ringlusessevõtu osakaal 60%-ni pakendijäätmete kogumassist. Senine pakendijäätmete liigiti kogumine näitab, et tõenäoliselt seda eesmärki 2020. aastaks ei saavutata. Kuna minimaalne nõue segapakendi kogumiseks konteinerite arvu näol on täidetud, tuleb liigiti kogumise suurendamiseks lisaks kasutusele võtta muid meetmeid. Pakendijäätmete liigiti kogumise ja taaskasutuse määra on võimalik suurendada juba juurdunud pakendite eraldi kogumist veelgi edendades. Seetõttu on oluline muuta pakendite eraldi kogumine elanikkonnale mugavamaks ja teha intensiivsemat teavitustööd. Mugavust loob nii pakendikotiteenus kui ka konteinerite lähedus pakendijäätmete tekkekohale. Pakendite viimine vastavasse konteinerisse ei tohi olla ebameeldiv toiming (prügi vedeleb ümbruses, konteinerid on ületäitunud, pole töokorras või on määrdunud ja haisevad). Avalikud pakendikonteinerid peaksid asuma seal, kus jäätmevaldajad nagunii käivad – eelkõige kaupluste vahetus läheduses ja suuremate kortermajade juures, hajaasustusega piirkondades ka suuremates külades.

Jäätmete liigiti kogumise edendamine eeldab jätkuvat ja regulaarset teavitamist. Teavitustöö käigus tuleb infot levitada meedias, ajalehes, internetis, kauplustes, valla avalikes teabepunktides. Tuleb üle vaadata pakendikonteinerite asukohad, nende täituvused ja tühjendussagedused, läbirääkida taaskasutusorganisatsioonidega pakendikotiteenuse sisse viimise võimalusest, et teha liigiti kogumine elanikele mugavamaks.

Pakendite tekkekohas kogumine pakendikotiteenusena eramajadele ning pakendikonteineri teenusena kortermajadele ja asutustele võiks olla üks arengusuundadest pakendijäätmete liigiti kogumise efektiivsuse suurendamisel. Pakendikotiga väravast või pakendikonteineriga hoovist pakendite kogumine on oluliselt mugavam kui avaliku pakendipunkti kasutamine ja sellisel moel on taaskasutusorganisatsioonidel võimalik koguda paremini sorteeritud ja puhtamaid pakendijäätmeid. Tekkekohal kogumisega välditakse avalike pakendikonteineritega kaasnevat risustamist.

4.7 Biolagunevad jäätmed

Biolagunevad jäätmed moodustavad olulise osa segaolmejäätmetest. Biolagunevate jäätmete koguste vähendamisel on võtmeroll ladestatavate segaolmejäätmete koguste vähendamisel ning prügilate keskkonnaohu minimeerimisel. Orgaanilise aine rikkad on ka reoveesete, loomsete ja taimsete kudede jäätmed, puidujäätmed jne. Käesolevas punktis käsitletakse olmelise tekkega biolagunevaid jäätmeid nagu paber, köögijäätmed, haljastujäätmed.

SEI (2012-2013) läbiviidud uuringu tulemuste kohaselt moodustas biojäätmete sisaldus segaolmejäätmetes Eestis keskmiselt 31,8%. Sealjuures enamuse moodustasid köögijäätmed 26,9%, järgnesid aiapäätmed 3,8% ja muud biojäätmed 1,1%.

Paberi- ja papijäätmed on eraldi kogutuna kergesti taaskasutatavad. Vanapaberi taaskasutamiseks on tarvis see eraldada muudest jäätmetest ning vältida selle kvaliteedi langemist. Vanapaberi kogumine on tagatud läbi korraldatud jäätmeveo. Territooriumil, mille jäätmetekke kohaks on 10 ja enama korteriga elamud, peavad olema liitunud paberi ja kartongi kogumissüsteemiga. Korraldatud jäätmeveol kasutatavate paberi ja kartongi kogumismahutite vähim suurus jäätmetekkekohtadel on 600 liitrit. Juhul kui eramus või kortereramus on projektijärgne ahiküte või tahkekütusega katel võib kiletamata paberit ja kartongi põletada küttekoldes. Eramajapidamised ja väiksemad kortermajad saavad kasutada ka avalikke vanapaberi kogumiskonteinereid. 01.01.2018.a seisuga on Mulgi vallas neli avalikku kogumispunkti, kuhu on paigaldatud 4 vanapaberi ja kartongi kogumiskonteinerit.

Keskkonnaagentuuri jäätmearuandluse andmetel koguti Mulgi vallas 2017. a liigiti ja suunati taaskasutusse 16,71 tonni vanapaberit ja pappi. Lisades sellele juurde segaolmejäätmetes sisalduva paberi ja papi koguse võib eeldada, et Mulgi vallas tekkis kokku ligikaudu **119 tonni vanapaberit ja pappi**. Kogutekke kogusele lisandub juurde ka kodumajapidamises kütteks kasutatava vanapaberi ja papi osa, kuid mille kogust ei ole võimalik määrata. **Vanapaberi liigiti kogumise efektiivsus on 14%.**

Selleks, et suurendada vanapaberi liigiti kogumise efektiivsust, tuleks muuhulgas:

- tõsta inimeste teadlikkust kampaaniate jmt abil;
- muuta vanapaberi üleandmine elanikele mugavamaks, võimaldades näiteks eramajade elanikele vanapaberi kogumiskoti teenust;
- soodustada vanapaberi äraandmist võrreldes segaolmejäätmetega veohinna kaudu;
- tugevam järelevalve jäätmehoolduseeskirja täitmise üle, kus vanapaberi konteineri kasutamine on kohustuslik.

Olulise osa olmejäätmetes sisalduvatest biolagunevatest jäätmetest moodustavad **biojäätmed**, milleks on aia- ja haljastusjäätmed (nt muru niitmise ja rohimise jäägid, puuoksad, lehed, lilled, maha kukkunud puuviljad jms), samuti kodumajapidamistest, toidlustus- ja kaubandusettevõtetest pärinevad toidu- ja köögijäätmed ning samalaadsed toiduainetetööstuse jäätmed.

Biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete ning aia- ja haljastusjäätmete liigiti kogumise kohta jäätmearuandluses andmed puuduvad. Maapiirkondades oma kinnistul kompostitud biojäätmete kogused ametlikes andmetes ei kajastu. Viimase sortimisuuringu kohaselt on segaolmejäätmetes sisalduv hinnanguline **biojäätmete kogus ligikaudu 240 tonni**.

Koduaedades tekkivate haljastusjäätmete koguste vähendamiseks propageeritakse nende kohapealset kompostimist. Kompostimise puhul teavitatakse elanikke sellega kaasnevatest nõuetest ja propageeritakse kompostrite kasutamist. Kompostrite paigaldamisega seonduvad kulud katavad jäätmetekitajad ise.

Valla elanikel on võimalus oma haljastusjäätmeid tasu eest üle anda Viljandi jäätmejaamas. Vajadus on rajada aia- ja haljastusjäätmete kompostimisväljak, et vähendada prügilasse

ladestatavate biojätmete hulka ning seeläbi saavutada sihtarv ja tagada biojätmete nõuetekohane käitlemine.

Kompostimisväljak peab võimaldama vallas tekkivate aia- ja haljasjätmete vastuvõtmise ja käitluse. Sobilikuks asukohaks kompostimisväljakul on Abja-Paluoja, kuhu lisaks planeeritakse jäätmejaam. Kompostimisväljaku rajamist toetab ka valla arengukava.

Selleks, et saavutada jätmete liigiti kogumise sihtarvu, tuleb arendada biojätmete kogumise- ja taaskasutamise võimekust, rakendades vastavaid biolagunevate jätmete käitlemise meetodeid ja tehnoloogiaid.

Kompostimise arendamiseks on oluline:

- kompostimisväljaku rajamine;
- haljastusjätmete äraandmise võimaluse loomine ja tagamine vallas;
- köögi- ja sööklajätmete äraandmise soodustamine võrreldes segaolmejäätmetega (näiteks veohinna kaudu);
- koduse kompostimise propageerimine;
- järelevalve tugevdamine jäätmehoolduseeskirja täitmise üle, kus biojätmete konteineri kasutamine on kohustuslik.

Reoveesete

Reoveesete käitlemisega tegelevad vallas OÜ Abja Elamu ja AS Iivakivi. Abja-Paluoja reoveesetet käideldakse reoveepuhastis. Puhastusprotsessi käigus tekkinud sete läbib mudapressi ning tahendatud muda viiakse edasi prügilasse. Hetkel on saavutatud muda vastuvõtu osas kokkuleppe Paikre prügilaga. Halliste biopuhastis tekkivat muda kohapeal ei käidelda ning tekkinud muda viiakse samuti Paikre prügilasse. Ülejäänud reoveepuhastussüsteemid, mida OÜ Abja Elamu haldab Abja, Halliste ja Mõisaküla piirkonnas, on biotiigid. Biotiikide puhul muda eraldi ei käidelda.

AS Iivakivi osutab teenust Karksi piirkonnas ning käitleb reoveesetet Karksi-Nuias, Karksis ja Pollis. Karksi ja Polli asula reoveepuhastite reoveesete veetakse tsisterniga Karksi-Nuia reoveepuhastisse, kus toimub sete tahendamine ja hilisem pressimine. Pressitud muda veetakse multilift veoauto kastiga Karksi reoveepuhasti kõrval asuvale maa-alale, kus muda segatakse puukoore või saepuruga.

4.8 Tekstiil ja rõivad

Rõiva- ja tekstiilijätmete (jäätmekoodid 20 01 10 ja 20 01 11) liigiti kogumise kohta Keskkonnaagentuuri jäätmearuandluses andmed puuduvad. Vastavalt sortimisuuringule moodustavad rõiva- ja tekstiilijätmed Eestis keskmiselt 5,1% segaolmejäätmetest. Arvutusliku tekke järgi sattus 2017. a segaolmejätmete hulka ca 39 tonni rõiva- ja tekstiilijätmeid. Rõivaste korduskasutus on levinud tegevus ja neid andmeid ei ole võimalik kajastada ametlikus statistikas.

Elanike sortimisharjumuste kujundamisele omab suurt rolli kogumiskohtade lähedus, mida mugavamaks on elanikele üleandmine ning taaskasutamine tehtud, seda enam neid võimalusi kasutatakse. Rõiva- ja tekstiilijäätmete liigiti kogumiseks avalikke konteinereid valda paigaldatud ei ole. Hetkel on tekstiilijäätmete üleandmine võrdlemisi ebamugav, nende üleandmine on võimaldatud valla halduspiirist väljapool. Liigiti kogutud rõiva- ja tekstiilijäätmeid saab ära anda Viljandi jäätmejaamas ning kuna üldiselt tekstiili ja rõivajäätmeid suurtes kogustes ei teki, viskab elanik oma kasutuskõlbmatud esemed segaolmejäätmete hulka.

Rõiva- ja tekstiilijäätmete eraldi kogumise efektiivsuse suurendamiseks tuleb nende jäätmete kogumine planeerida rajatavasse Abja-Paluoja jäätmejaama.

4.9 Ohtlikud jäätmed

Jäätmeseaduse § 65 lõike 2 kohaselt kohustub kohalik omavalitsus oma haldusterritooriumil korraldama kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumist ja üleandmist jäätmekäitlejatele.

Ohtlike jäätmeid tekib nii majapidamistes kui ettevõtetes. Majapidamistes jääb üle peamiselt vanu akusid, patareisid, värvijäätmeid, ohtlike pakendeid, vanu ravimeid ja päevavalguslampe jmt. Ettevõtetes tekib nii spetsiifilisi tootmisjääke kui ka majapidamisega sarnaseid ohtlike jäätmeid. Ohtlikud jäätmed peab eraldama nende tekkekohas, kuna need kujutavad ohtu nii inimese tervisele kui ka keskkonnale.

Kodumajapidamistes tekkinud ohtlike jäätmeid kogutakse Karksi-Nuia linnas aadressil Tiigi tn 1 asuvas ohtlike jäätmete kogumiskonteineris, Abja-Paluoja linnas aadressil Pärnu mnt 25a asuvas ohtlike jäätmete kogumiskonteineris ning Mõisaküla linnas aadressil Õhtu tn 7a asuvas ohtlike jäätmete kogumiskonteineris. Samuti saab ohtlike jäätmeid ära anda kogumisringide käigus. 2016. aastal kogumisringe ei toimunud. 2017. aastal koguti ohtlike jäätmete kogumisringide kaudu 2,9 tonni ohtlike jäätmeid.

2017. aastal koguti Mulgi vallas kokku 112 tonni ohtlike jäätmeid. Kõige suurema osa ohtlike jäätmete tekkest moodustavad mitmesugused värvi- ja lakijäätmed, mis 2017. aastal moodustasid ligikaudu 23% kogu ohtlike jäätmete tekkest. Lisades liigiti kogutud ohtlike jäätmete kogusele segaolmejäätmetes sisalduva ohtlike jäätmete koguse võib eeldada, et Mulgi vallas tekkis 2017. aastal ligikaudu **123 tonni ohtlike jäätmeid. Seega liigiti kogumise efektiivsus on 91%.**

Ettevõtjad peavad ise korraldama ohtlike jäätmete kogumiseks mõeldud kogumismahutite paigaldamise. Ettevõtted peavad ise oma ohtlikud jäätmed üle andma vastavat jäätmeluba ja ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale vastuvõtjale.

Ohtlike jäätmete alla kuuluvad ka vanaõli jäätmed. Vanaõli on mineraalne või sünteetiline määrdeaine või tööstusõli, eelkõige sisepeõlemismootorites kasutatud õli ja käigukastiõli, määrdeõli, turbiiniõli ning hüdraulikaõli, mis ei sobi enam algselt ette nähtud kasutuseks.

Sarnaselt muude ohtlike jäätmetega võetakse elanikelt vanaõli vastu ohtlike jäätmete kogumispunktides ning ohtlike jäätmete kogumisringide käigus. Vanaõli käitlemisega tegelevad kõik peamised ohtlike jäätmete käitlejad. Jäätmevaldaja, kes vanaõli ei taaskasuta ega kõrvalda, on kohustatud selle üle andma kompleksluba või jäätmeluba ja ohtlike jäätmete käitlusaltsentsi omavale isikule.

Tabel 4. *Mulgi vallas vanaõli jäätmete teke ja käitlemine aastatel 2013-2017, tonni/aastas¹*

Aasta	Kogu teke (sh kogutud)	Transporditud sisse	Transporditud välja
2013	0,47	0	0,47
2014	0,76	0	0,76
2015	0,31	0	0,31
2016	6,97	0	6,97
2017	2,89	0	2,89

Raviasutuste jäätmete käitlemine

Tervishoiul tekkivate jäätmete käitluse riikliku juhendmaterjali järgi on riiklikul tasandil paika pandud tervishoiu jäätmete kogumispunktid teise ja kolmanda tasandi haiglate juures. Tervishoiuasutustes peab riskijäätmeid koguma kindlasti olmejäätmetest eraldi ja tekkivad jäätmed suunama käitlemiseks riskijäätmete käitlussüsteemi.

Ohtlikke jäätmeid tekitavad ettevõtted (sh meditsiinasutused) peavad sõlmima ohtlike jäätmete üleandmiseks lepingu vastavat käitlusaltsentsi omava ettevõttega. Ohtlike jäätmete kogumiseks peavad ettevõtted rajama või leidma spetsiaalse koha, mis on vastavalt märgistatud, ning kogumiseks tuleb kasutada spetsiaalset jäätmetaarat. Samuti peavad eelnimetatud ettevõtted vastu võtma ettevõttesisesed jäätmekäitluseeskirjad. Ohtlike jäätmete kogumise ja üleandmisega seotud kulud katavad ettevõtted ise. Jäätmete üleandmise tõestamise aluseks on ohtlike jäätmete saatekiri.

Tervishoiu asutuste jäätmete käitlemise täpsed tingimused sätestatakse jäätmehoolduseeskirjas.

4.10 Suurjäätmed

Suurjäätmed on suuregabariidilised esemed, näiteks mööbliesemed, vaibad, madratsid, kraanikausid, wc-potid jne. Suurjäätmetena ei käsitleta romuautosid ja autorehve, elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmeid, sh külmikud, pesumasinad, telerid.

Tabel 5. *Mulgi vallas suurjäätmete teke aastatel 2013-2017, tonni/aastas²*

Jäätmeliik	Jäätmekood	2013	2014	2015	2016	2017
Suurjäätmed	20 03 07	0	0,28	0	0	18,78

¹ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

² Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

Vastavalt jäätmeseadusele peab suurjätmete kogumiskoht asuma jäätmevaldajast maksimaalselt 15 km kaugusel. Suurjätmete vastuvõtmine on seni toimunud korraldatud jäätmeveo raames, mille käitlushind on püsinud viimastel hangetel 0.- eurot/tonni kohta, kuid jäätmearuandluse statistika kohaselt võib järeldada, et antud teenust väga ei kasutata. 2017. aastal viidi Karksi-Nuias läbi suurjätmete kogumisaktsioon, mille käigus ajutiselt paigaldati suurjätmete konteiner Pärnu mnt 3. Lisaks saavad valla elanikud suurjätmeid viia Viljandi jäätmejaama ning Abja-Paluoja jäätmejaama pärast selle valmimist.

4.11 Probleemtoodete jäätmed

Eestis kehtiv jäätmeseadus kehtestab nn probleemtoodetele tootjavastutuse põhimõtte, mis tähendab, et tootja on kohustatud tagama tema valmistatud, edasimüüdnud või sisseveetud probleemtoodest tekkivate jätmete kokku kogumise ja nende taaskasutamise või kõrvaldamise. Probleemtooted on kõik tooted, mille jäätmed võivad põhjustada kõrgendatud riske inimese tervisele ja keskkonnale. Siiani on reguleeritud probleemtoodete käitlust koos teiste ohtlike jätmetega, kuid nende kõrgendatud riskist tulenevalt tuleb nende käitlemisele täiendavat tähelepanu pöörata.

Probleemtooted on:

- 1) patareid ja akud;
- 2) mootorsõidukid ja nende osad;
- 3) rehvid;
- 4) elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad;
- 5) põllumajandusplast.

Tabel 6. Mulgi vallas probleemtoodete teke aastatel 2013-2017, kogus tonni/aastas³

Jäätmeliik	Jäätmekood	2013	2014	2015	2016	2017
Pliiakud	16 06 01*	7,0	9,6	4,5	8,3	15,4
Patareid ja akud	20 01 33*	0,15	0,24	0,15	0,44	0,19
Vanarehvid	16 01 03	7,4	5,5	22,1	8,6	21,98
Romusõidukid	16 01 04*	17,1	27,2	41,2	28,3	25,43
Elektri- ja elektroonikaseadmed	20 01 23* 20 01 35* 20 01 36	11,3	12,4	17,4	32,5	32,58
Plastijäätmed	02 01 04	2,7	18,6	38,8	40,6	21,99
KOKKU		45,6	73,5	124,2	118,7	117,58

Patareid ja akud

Tootja on kohustatud kantavate patareide ja akude ning mootorsõidukite patareide ja akude jäätmed tarbijalt turustaja müügikohtade kaudu tagasi võtma tasuta, sõltumata sellest, kas tarbija kavatseb osta uue patarei või aku või mitte. Tootja varustab turustajat kogumiseks vajaliku kogumismahutiga.

Tootja on kohustatud patareide ja akude turustajalt, kohalikul omavalitsuselt ning kohaliku omavalitsuse jäätmejaama halduslepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejalt patarei- ja akujäätmed tasuta tagasi võtma.

³ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

Patareide ja akude tootjavastutuse kohustusega tegeleb MTÜ EES-Ringlus ja MTÜ Eesti Elektroonikaromu.

Lisaks müügikohtadele on võimalik patareisid ja akusid üle anda Karksi-Nuia, Abja-Paluoja ja Mõisaküla linna ohtlike jäätmete kogumiskonteinerisse.

Romusõidukid ja rehvid

Mootorsõidukite ja nende osade (sh rehvide) tagasivõtmise peavad tootja-vastutuse põhimõttel ellu rakendama ja finantseerima tootjad ja turustajad, kes võivad selle ülesande delegeerida jäätmekäitlejatele.

Romusõiduk on ohtlik jääde, mida tohib käidelda ainult ohtlike jäätmete käitlemise õigust omav ettevõtja. Romusõiduki käitluskohta (kogumiskoht, lammutuskoda) tegevus peab vastama kõikidele seadusega sätestatud nõuetele. Romusõidukite kogumine ja tootjale tagastamine tuleb tootjal korraldada selliselt, et romusõiduki omanikule oleks romusõidukist loobumine võimalikult mugav ning romusõiduki kogumiskohta üleandmine võimalik vähemalt tema elukohajärgse maakonna piires. Romusõidukeid võetakse vastu autolammutustes ja vanametalli kokkuostupunktides.

Vanarehvide kogumiseks on MTÜ Rehvinglus loonud tootjavastutussüsteemi. Rehvitöökodade kliendid, nii eraisikud kui ka firmad, võivad rehvitöökotta, mis on sõlminud lepingu rehvinglusega, anda oma rehvid tasuta üks ühe vastu. Üks ühe vastu vastuvõtmine tähendab, et iga ostetud rehvi kohta saab rehvitöökotta jätta ühe samatüübilise rehvi. Sõiduauto rehve võetakse vastu Karksi külas Kivi 11, Mõisaküla jäätmete kogumispunktis ja Era Auto RT OÜ territooriumil Abja-Paluoja.

Elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmed

Elektri- ja elektroonikaseadmeid koguvad ja käitlevad peamiselt kaks tootjavastutusorganisatsiooni: Mittetulundusühing Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus ja Mittetulundusühing Eesti Elektroonikaromu. Lambijäätmeid kogub ja käitleb Ekogaisma Eesti OÜ.

Elektri- ja elektroonikajäätmeid saab tasuta üle anda uue toote ostmisel kauplusesse või ära anda Karksi-Nuia, Abja-Paluoja ja Mõisaküla linna ohtlike jäätmete kogumiskonteinerisse.

Põllumajandusplast

Põllumajandusplasti kogutakse peamiselt otse ettevõtete juurest. Tootja on kohustatud põllumajandusplasti jäätmed piiramata koguses tasuta tagasi võtma:

- 1) põllumajandusplasti kasutajalt;
- 2) kohalikul omavalitsuselt;
- 3) kohaliku omavalitsuse jäätmejaama lepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejalt.

Põllumajandusplasti liigiti kogumise edendamiseks tuleb teostada järelevalvet tootjatele pandud kohustuste täitmise üle ja teavitada regulaarselt põllumajandusplasti kasutajaid põllumajandusplasti tasuta äraandmise võimalustest.

4.12 Ehitus- ja lammutusjätmed

Ehitusjätmed on ehitus-, remondi- ja lammutusjätmed, mittekasutatav väljaveetav pinnas, puidu, metalli, betooni, telliste, ehituskivide, klaasi ja muude ehitusmaterjalide jätmed, sh need, mis sisaldavad asbesti ja teisi ohtlikke jätmeid, mis tekivad ehitamisel ja remontimisel ning mida ehitusobjektile tööd tegemiseks ei kasutata.

Ehitusjätmete käitlemise küsimused tuleb lahendada juba ehitise projekteerimise etapis. Ehitise vastuvõtmisel tuleb muude dokumentide hulgas esitada õiend jätmete nõuetekohase käitlemise kohta. Ehitusjätmete käitlust reguleerib Mulgi valla jäätmehoolduseeskiri, mille alusel vastutab ehitusjätmete nõuetekohase käitlemise eest jäätmevaldaja kuni nende taaskasutamiseni või üleandmiseni jäätmevaldajale.

Tabel 7. Mulgi valla ehitus- ja lammutusjätmete teke aastatel 2013-2017, kogus tonni/aastas⁴

Jäätmeliik	Jäätme- kood	2013	2014	2015	2016	2017
Betooni-, tellise-, plaadi- või keraamikatootesegud	17 01	-	2750,0	28,63	137,8	213,7
Puit, klaas ja plast	17 02	-	55,3	3,42	6,48	5,66
Metallid	17 04	1132,4	889,4	223,0	323,3	920,11
Kivid, pinnas ja süvendus- pinnas	17 05	1,08	-	1,27	-	-
Isolatsioonimaterjalid ja asbesti sisaldavad ehitus- materjalid	17 06	26,0	65,3	10,8	12,8	26,28
Muu ehitus- ja lammutus- segapraht	17 09	4146,3	5637,3	42,7	52,6	141,22
KOKKU		5305,8	9397,3	309,8	532,9	1306,97

Ehitus- ja lammutusjätmete kogumise peamiseks eesmärgiks on jäätmekoguste ja jätmete ohtlikkuse vähendamine. Eesmärgi täitmisel on peamine roll tööd teostajal, kes mõistliku töökorralduse ja tööd parema organiseerimisega saab ehitus- ja lammutustöödel eelnimetatud jätmete teket vältida või koguseid vähendada. Ettevõtte eesmärgiks peaks olema:

- 1) suurendada korduskasutatavate materjalide kasutamist;
- 2) vähendada materjalide raiskamist tööd kõigil etappidel;
- 3) vähendada ohtlike ainete kasutamist;
- 4) eraldada ja koguda ehituse kõigis etappides tekkivad ohtlikud jätmed (asbesti sisaldavad materjalid, saastunud kivid, pinnas, immutatud puit);
- 5) eraldada lammutusjätmete hulgast turuväärtust omavad materjalid;
- 6) eraldada lammutusjätmete hulgast materjalid, mis võivad jätmete edasisel töötlemisel ja kasutamisel põhjustada ehitise kvaliteedi langust.

⁴ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

Ohtlike ehitus- ja lammutusjätmete kogumine ehitusobjektidel peab toimuma spetsiaalsetes kogumiskonteinerites ning tekkinud jäätmed tuleb otse üle anda ohtlike jätmete käitlulitsentsi omavale ettevõttele.

Metallijäätmed

Metallijätmete hulka kuuluvad jäätmed, mis peaaugult koosnevad värvilistest metallidest, mustmetallidest või nende sulamitest. Ligikaudu 80% olmejätmete hulka liigituvast metallist on metallpakend. Metallijätmete kokkuostuhind on taganud taaskasutamise, vaid väike osa satub prügilasse koos olmejätmete või ehitusprahiga. Metallijätmeid saab üle anda vanametalli kokkuostjatele või viia Viljandi jäätmejaama.

Puidujäätmed

Puidujätmete taaskasutamisel tuleks eelkõige tähelepanu pöörata nende taaskasutamisele läbi soojusenergia tootmise. Mittepõlevate või raskesti põlevate puidujätmete kõrvaldamine või taaskasutamine toimub vastavat jäätmekäitleja registreerimistõendit, jäätmeluba või keskkonnametalliluba omavas jäätmekäitluskohas.

Ohtlike ainetega töödeldud puidujätmeid käsitletakse ohtlike jätmetena ning need tuleb üle anda otse ohtlike jätmete käitlulitsentsi ja jäätmeluba omavale ettevõttele. Puidujätmeid võetakse vastu Viljandi jäätmejaamas.

5. ANDMEID MINEVIKUS SAASTUNUD JÄÄTMEKÕRVALDAMISKOHTADE NING NENDE KORRASTAMISEKS VÕETAVATE MEETMETE KOHTA

Keskkonnaagentuuri andmetel ei asu Mulgi valla territooriumil riikliku tähtsusega jääkreostuskoldeid.

Halliste prügila suleti jätmete ladestamiseks 2001. a ning samal aastal ka korrastati. Suletud prügila maa-alal prügistamist ei ole täheldatud. Endise prügila alale on istutatud kuused. Täiendavaid korrastusmeetmeid ei ole tarvis kasutusele võtta.

Veskimäe külas Virakul asus prügila endises liivakarjääris 1,4 ha suurusel maa-alal. Prügila ei vastanud Keskkonnaministeeriumi poolt kehtestatud nõuetele ja seetõttu oli seal alates 2002. a prügi mahapanek rangelt keelatud. 2013. aastal Viraku prügila rekultiveeriti. Suletud prügila maa-alal prügistamist ei ole täheldatud. Maa kuulub eraomanikule. Endine prügila ala on kaetud loodusliku rohumaaga ja seal kasvavad puud. Täiendavaid korrastusmeetmeid ei ole tarvis kasutusele võtta.

Mõisaküla linnas asub üks suletud prügila, mille pindala on 1,5 ha, hinnanguline ladestatud jäätmekogus 31 000 m³. Prügila suleti 18.vebruaril 2005. a. Prügi ebaseaduslikku juurde toomist ei ole täheldatud. Täiendavaid investeeringuid prügila maa-ala ei vaja.

6. HINNANG JÄÄTMEVOOGUDE ARENGULE TULEVIKUS

Peamised jäätmeteket mõjutavad tegurid on üldine majanduslik olukord ning rahvaarvu muutus. Reeglina suureneb olmejäätmete teke koos elanikkonna majandusliku seisundi paranemisega ning elanikkonna pideva vähenemisega kaasneb ka jäätmetekke vähenemine.

Olmejäätmete tekke osas on eesmärgiks vähendada jäätmetekke seost majanduskasvuga nii, et aastaks 2020 oleks võimalik olmejäätmete aastane tekkekogus stabiliseerida sõltumata prognoositud majanduskasvust. Olmejäätmete tekke iga-aastane kasvuprotsent kuni aastani 2020 peab jääma alla $\frac{1}{2}$ SKP kasvuprotsendist. Eeldades, et lähiaastatel jätkab Eesti majandus (SKP) mõõdukat kasvu (ligikaudu 3% aastas), võib prognoosida, et Mulgi vallas tekib aastal 2020 kokku ligikaudu 1300 tonni olmejäätmeid.

Segaolmejäätmete teke väheneb tulevikus jäätmete liigiti kogumise arvelt, milleks annavad tõuke pakendiseaduse ja jäätmeseaduse muudatused. Vanapaberi, biojäätmete, pakendijäätmete jt liigiti kogutavate jäätmete kogused samavõrra eeldatavasti suurenevad.

Teisalt suureneb segaolmejäätmete teke seetõttu, et suurem osa jäätmevaldajatest liidetakse korraldatud jäätmeveoga. Seeläbi peaks vähenema jäätmete ebaseaduslik põletamine, matmine, metsa viimine jmt.

Teiste jäätmeliikide (ehitus- ja lammutusjäätmete, erinevate tootmisjäätmete) teke on olemasolevate ettevõtete võimekusest püsima jääda ja tegevust laiendada ning soodsate tingimuste olemasolust uute ettevõtete tekkimiseks omavalitsustes.

7. JÄÄTMEKESKTE VÄLTIMINE

Jäätmetekke vältimine on jäätmehierarhia kõige prioriteetsem tase, mida tuleks arvestada ja eelistada jäätmekäitluse korraldamisel. Jäätmetekke vältimise alla loetakse:

- otsest vältimist – mõistlik tarbimine, keskkonda ja ressursse säästev tootmine;
- korduskasutust – toote uuesti kasutamine esialgsel otstarbel;
- korduskasutuseks ettevalmistamist –remontimine, ümberdisainimine, kontrollimine jne.

Jäätmetekke vältimise võimalused sõltuvad paljudest teguritest nagu majandusolukord, tarbijate teadlikkus, ressursitõhususe ja jäätmetekke vältimise meetmete rakendamise ulatus jne.

Olmejäätmete tekke vältimise edendamisel on peamine roll täita elanikkonnal, kelle teadlikkusest ja tarbimisharjumustest sõltub suuresti nii pakendijäätmete, toidujäätmete kui ka muude olmejäätmete tekkekoguse vähendamine.

Elanikkonna teadlikkuse tõstmisel, teabe levitamisel ja jäätmete vältimisele suunatud initsiatiivide toetamisel ning vastavate tingimuste loomisel (nt kasutatud toodete korduskasutuseks tingimuste loomine) on omakorda võtmeroll **kohalikel omavalitsustel**. Oluline on arvesse võtta, et elanikel ja ettevõtetel peab olema võimalus panustada jäätmetekke vältimisse ja korduskasutusse.

Jäätmetekke vältimisele aitab olulisel määral kaasa **teadlikkuse tõstmine**, mis on suunatud nii omavalitsuste, ettevõtete kui ka tarbijate/elanikkonna teadlikkuse ja teadmiste suurendamiseks.

Korduskasutuse suurendamiseks on üheks võimaluseks luua keskkonnajaamas tingimused, kus inimestel oleks võimalik ära anda kasutatud ja kasutuskõlblikku mööblit, kodumasinaid, kasutatud rõivaid jne.

8. KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE JA JÄRELEVALVE

8.1 Keskkonnateadlikkuse tõstmine

Jäätmekavaga püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Jäätmete tekke vähendamine, jäätmete sorteerimine ja käitlemine tekkekohas sõltub suurel määral elanike valmisolekust jäätmekäitlust edendada. Valmisolek on omakorda seotud motiiviga – vähendada jäätmekäitluse maksumust, parandada elukeskkonda tervikuna jne.

Pideva selgitustöö ja teavitamise aluseks on eesmärgistatud info edastamine. Info edastamise viisideks on kohalikud ajalehed, kuulutused, viidad, bukletid. Üheks võimaluseks on kasutada interneti. Kuna interneti kasutamine on ikkagi piiratud, siis on informatsiooni vajalik dubleerida paber kandjal. Jäätmekäitluse alane selgitustöö ja teavitamine peab olema üldise säästliku eluviisi propageerimise kontekstis ja haakuma teiste valdkondadega.

Jäätmealase teavitustööga tuleb jätkata ka järgneval perioodil. Eelkõige tuleb koostöös asjassepuutuvate organisatsioonidega tähelepanu pöörata jäätmete korduskasutuse ja teiste jäätmetekke vältimise võimaluste tutvustamisele.

Elanike üldise keskkonnateadlikkuse tõstmise ja informeerimise võimalused:

- info levitamine meedias, ajalehes, internetis, kauplustes, valla avalikes teabepunktides, raamatukogudes, õppeasutustes, infovoldikute jagamine elanike postkastidesse jm;
- info andmine jäätmemajanduses toimunud muudatuste kohta ning elanike ergutamine jäätmeid liigiti koguma;
- teavitustöö infopäevade, jäätmekäitlus- ja heakorrakampaaniate toimumise ajal;
- selgitus- ja kasvatustöö korraldamine lasteaedades ja koolides – vastavasisulised õppetunnid, mängud, konkursid;
- säästvate tarbimisharjumuste propageerimine;
- liigiti kogutavate jäätmete käitlemise nõuete ja nende üleandmisvõimaluste tutvustamine.

8.2 Järelevalve

Järelevalvet jäätmekäitluse üle teostavad järgmised institutsioonid:

- Keskkonnainspeksioon;
- vallavalitsus

Lisaks nimetatutele on järelevalveasutuseks Veterinaar- ja Toiduamet, mis teostab järelevalvet loomsete jäätmete käitluse üle. Jäätmeseadusest tuleneva järelevalve tõhustamiseks tuleb vallavalitsusel teiste järelevalvet teostavate asutustega koostööd tõhustada.

Järelevalve tõhustamiseks on vaja panustada vastavate ametnike koolitamisega, kelle ülesandeks on jäätmehoolduseeskirja ja riikliku järelevalve teostamine, soetada järelevalveks vajalikke vahendeid (valvekaamerad, GPS-iga seadmed jne) ja viia järelevalvet läbi süsteemselt (nt vastava kava kohaselt). Järelevalve teostamine aitab ennetada mitmete probleemide väljakujunemist ja seeläbi ka omavalitsuse rahalisi vahendeid kokku hoida. Võttes arvesse, et omavalitsuse teatud järelevalve ülesanded kattuvad Keskkonnainspeksiooni ülesannetega, on otstarbekas teha aeg-ajalt inspeksiooniga koostööd.

9. JÄÄTMEHOOLDUSE ARENDAMISE RAHASTAMINE

Jäätmehoolduse arendamisel on kolm põhieesmärki, milleks on jäätmehoolduse süsteemi korrastamine, infrastruktuuri arendamine ja haldamine ning järelevalve ja jäätmehoolduse suunamine. Peamiseks rahalised kulutused on seotud infrastruktuuri arendamisega ja jäätmekäitluse igapäevase haldamiskuludega.

Jäätmeseadusega on sätestatud põhimõtted, et jäätmekäitluse kulud kannab jäätmetekitaja. Korraldatud jäätmeveoga liitunud jäätmevaldaja tasub jäätmeveo teenustasu, mis peab katma jäätmekäitluskohtade rajamis-, kasutamise-, sulgemise- ja järelehoolduskulud ning jäätmete veo ja veo ettevalmistamisega seotud kulud.

Keskkonnapoliitika põhimõtte „saastaja maksab“ ja „tootja vastutus“ tähendab seda, et jäätmekäitluse kulud maksab kinni lõpptarbija. Elektroonikajäätmete ja pakendijäätmete käitlemise puhul maksavad otseselt kulud kinni tootja- ja taaskasutusorganisatsioonid, kaudselt aga ka lõpptarbija (jäätmekäitluskulud lisatakse toodete hindadele).

Jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamise ja haldamise käigus tuleb ellu viia järgnevaid tegevusi:

- Pakendijäätmete kogumisvõrgustiku ülevaatamine. Alates 1. jaanuarist 2015 hakkas kehtima pakendiseaduse muudatus, mille kohaselt peavad tegevusluba omavad taaskasutusorganisatsioonid muutma pakendijäätmete kogumist selliselt, et iga taaskasutusorganisatsioon on kohustatud paigaldama avalikkusele mõeldud pakendikonteinerid. Igas kogumiskohas peab olema tagatud kõikide pakendimaterjalide liikide, st klaas-, plast-, paber-, kartong-, metall- ja puitpakendi ning muu pakendi kogumine. Kogumisvõrgustiku paigaldamist rahastavad tootjavastutusorganisatsioonid. Investeeringute vajaduse katavad

tootjavastutusorganisatsioonid. Kindlasti peab omavalitsus koostöös taaskasutusorganisatsioonidega konteinerpargi üle vaatama, et iga organisatsiooni poolt oleks tagatud minimaalses mahus konteinerite arv.

- Vanapaberi ja kartongi kogumise edendamine läbi korraldatud jäätmeveo. Jälgida kortermajade puhul nõuete täitmist ning tagada eramajaomanikel avalike konteinerite olemasolu. Oluline on olemasolev võrgustik üle vaadata, et avalikud konteinerid ei asuks liiga tihedalt koos ning kõigile konteineritele oleks tagatud avalik juurdepääs.
- Ohtlike jäätmete kogumine ja käitlemine Karksi-Nuia, Abja-Paluoja ja Mõisaküla kogumiskonteineris. Kokku kogutud ohtlike jäätmete käitluskulud on ca 13 000 eurot aastas.
- Elektroonikajäätmete käitlemine Karksi-Nuia, Abja-Paluoja ja Mõisaküla kogumiskonteineris.
- Iga-aastaste tegevuste hulka peab kuuluma ka ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine, et ka kogumispunktist kaugemal elavatel inimestel oleks mugavam jäätmeid üle anda. Valla kogumisringi ligikaudne maksumus on 3000 eurot aastas.
- Suurjäätmete üleandmisvõimaluste tagamine korraldatud jäätmeveo raames.
- Eterniidijäätmete vastuvõtmine on üldjuhul elanikele tasuta eest. Vastavalt võimalustele püütakse tagada tasuta vastuvõtmine projektide raames läbi SA-e Keskkonnainvesteeringute Keskus. Eterniidijäätmete tasuta vastuvõtmine elanikelt eeldab eelarvelisi vahendeid ca 6000 eurot aastas.
- Abja-Paluoja jäätmejaama ja kompostimisväljaku detailplaneeringu koostamine ja strateegilise mõju hindamine eeldab eelarvelisi vahendeid ca 7000 eurot.
- Abja-Paluoja jäätmejaama ja kompostimisväljaku projekteerimine ja ehitustööd eeldavad eelarvelisi vahendeid ca 160 000 eurot.

Seoses Iru jäätme põletustehase tööle hakkamisega 2013. aastal on saastetasu laekumine omavalitsustele 2014. aastal hüppeliselt vähenenud. Jäätmete energiakasutuse (põletamise) näol on tegemist jäätmete taaskasutamisega ja sellisel juhul saastetasu ei maksta. Jäätmete vastuvõtutasu Iru jäätme põletustehases on madalam kui prügilates, mistõttu eelistavad jäätmekäitlejad jäätmete viimist Irusse.

Mulgi valla jäätmehoolduse arendamine toimub valla eelarvelistest vahenditest ja sihtotstarbelistest projektipõhistest tuludest. Tabelis 8 toodud kulutused jäätmehooldusele sisaldavad ostetud teenuseid: olmejäätmete vedu, ohtlike jäätmete kogumine, paberi- ja papijäätmete kogumise osaline finantseerimine, liigiti kogutavate jäätmete transport ja käitlemine ning jäätmejaama haldamine.

Tabel 8. Mulgi valla kulutused ja investeeringud 2013.-2017. aastatel.

Aasta	Laekunud saastetasu eur	Kulutused/investeeringud jäätmehooldusele eur
2013	40	60 672
2014	12	39 064
2015	18	48 425
2016	2667	39 403
2017	0	41 954
KOKKU	2737	229 518

Vallale laekunud saastetasu ei ole katnud iga-aastaseid kulutusi ja investeringuid jäätmekäitlusele ning vallal tuleb leida täiendavaid rahalisi vahendeid valla eelarvest.

Vastavalt riigieelarve võimalustele antakse alates 2017. aastast kohaliku omavalitsuse üksusele toetust jäätmehoolduse arendamise kulude osaliseks katmiseks.

Toetuse andmise aluseks võetakse aadressandmete süsteemi infosüsteemis registreeritud omavalitsuses asuvate geograafiliste aadressiobjektide arv aasta alguse seisuga:

- 1) eluruumid;
- 2) ehitisregistri andmetel elamu kasutusotstarbega hooned, milles ei asu eluruumid (JäätS § 72 lg 2 p 2).

2017. aastal riigieelarvest eraldatud toetuse suurus oli 2,9 eurot ühe geograafilise aadressiobjekti kohta, mille tulemusel Mulgi vallale eraldatava toetuse suurus oli 14 602 eurot.

10. JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISE MÕJU KESKKONNALE

Käesoleva jäätmekavaga seotud eesmärgid ning nende täitmiseks toodud tegevuste eesmärk on eelkõige tervikliku jäätmekäitlussüsteemi loomine, mille juures oleks arvestatud ka keskkonna- ja terviseaspekte.

Jäätmekavaga planeeritavad tegevused seisnevad peamiselt jäätmete kogumise korraldamises ning liigiti kogumise tõhustamises. Jäätmekava toob välja, et jäätmekäitluse edasist arengut planeerides on vajalik lähtuda eelkõige jäätmehierarhiast. Seega olenemata võimalikest jäätmekäitluse alternatiividest, tuleb igal juhul jätkata jäätmete liigitikogumist. See aitab kaasa jäätmete lõppkäitluse keskkonnamõjude vähendamisele, samuti väheneb taastumatute loodusvarade kasutamine ja sellest tingitud keskkonnamõjud.

Täites jäätmekavas esitatud eesmärgid: suurendades jäätmete sortimist ja eraldikogumist, luues elanikele võimalusi eraldi kogutud jäätmete üleandmiseks ja motiveerides neid keskkonnateadlikkuse tõusu, majandusliku kasu ning järelevalve tõhustamise kaudu, väheneb ka jäätmete tekkest ja kogumisest tulenev keskkonnamõju.

Paratamatult kaasneb jäätmekäitlusega teatud müra ja õhu saastamine jäätmete kogumisel ja transpordil. Negatiivset mõju (hais) võib tekkida ka jäätmekonteinerite ebaregulaarsel tühendamisel.

Keskkonna reostamisega kaasnevad ka sotsiaalsed mõjud nagu maa hinna langus, atraktiivsuse vähenemine turismi seisukohalt jm.

Kui jäätmete sortimine tekkekohas, liigiti kogumine ja korraldatud jäätmevedu vastab kehtestatud korrale, siis keskkonnamõjud valla territooriumil on suhteliselt väikesed.

Lähtudes tunnustatud jäätmekäitlusmeetodite prioriteetsusest on kõige olulisem jäätmete teket vältida ja vähendada. Eelkõige tuleb tähelepanu pöörata jäätmete korduskastuse ettevalmistamisele, ringlusse võtule, jäätmete energiakasutusele võtule ning lõpuks jäätmete ladestamisele prügilasse.

Jäätmekava rakendamise ja korraldatud jäätmeveoga väheneb jäätmete illegaalne ladestamine, mis vähendab survet keskkonnale.

11. JÄÄTMEHOOLDUSALASED EESMÄRGID

Mulgi valla ja KEJHK üldiseks jäätmehoolduse arendamise eesmärkideks on suurendada elanikkonna keskkonnateadlikkust, mõjutada tarbimisharjumusi ning muuta jäätmehooldus jäätmevaldajatele igapäeva elu loomulikuks osaks.

Mulgi valla jäätmekäitluse strateegiliseks eesmärgiks järgmisel perioodil on **jäätmetekke vältimise edendamine ja jäätmete ringlussevõtu suurendamine.**

Mulgi valla jäätmekava raames nimetatud strateegilise eesmärgi saavutamiseks kavandatud meetmete ja tegevuste edukal rakendamisel saavutatakse järgmised tulemused:

- Mulgi vallas on loodud täiendavad võimalused jäätmete korduskasutamise edendamiseks ning liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks;
- Mulgi valla elanikud ja ettevõtted on teadlikud jäätmetekke vältimise ja liigiti kogumise võimalustest ning tahavad ja saavad panustada jäätmetekke vältimisse ja taaskasutuse suurendamisse;
- vallavalitsusel on olemas piisavad ressursid ja teadmised nii jäätmekäitluse korraldamise kui järelevalve osas.

11.1 Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamise võimalused koos tähtaegadega jäätmeliikide kaupa

Korraldatud jäätmeveo rakendamine

Korraldatud jäätmeveo hange tuleb läbi viia segaolmejäätmete, paberi ja kartongi, biojäätmete ning müügipakendijäätmete kogumiseks ja veoks. Eesmärgiks on kõikide jäätmetekkekohtade 100% liitmine korraldatud jäätmeveoga, et ennetada tekkivate jäätmete väärkäitlemist. Samas tuleb võimaldada väikeste mahutite (jäätmekottide) kasutamist ja ühiskonteinerite kasutamist. KJV-st vabastamine saab toimuda ainult põhjendatud tingimustel ja vastavalt jäätmeseadusele.

Eesmärgiks on kõikide jäätmetekkekohtade 100% liitmine korraldatud jäätmeveoga aastaks 2020 ning suunata taaskasutusse 50% tekkivate olmejäätmete kogumassist.

Pakendijäätmete kogumine

Pakendijäätmete kogumise korraldamine on taaskasutusorganisatsioonude ülesanne, kuid see ei taksita kohalikul omavalitsusel korraldada klaasi-, plasti- ja metallijäätmete kogumist

korraldatud jäätmeveo raames. Optimaalne lahendus oleks klaasi-, plasti- ja metallijäätmete konteinerite olemasolu kortermajade juures, väiksemates korterelamutes ja üksikelamutes oleks alternatiiviks pakendikotiteenuse või avalike kogumispunktide kasutamine.

Eesmärk on pakendijäätmete liigiti kogumise senise osakaalu (49%) suurendamine vähemalt 60%-ni pakendijäätmete kogumassist aastaks 2023.

Vanapaberi ja kartongi kogumine

Paberi ja kartongi kogumisel on oluline tagada nende jäätmete liigiti kogumine tekkekoha lähedal ning suunata taaskasutusse. Vanapaberi ja kartongi kogumise lahendus oleks nende jäätmete kogumise jätkamine korraldatud jäätmeveo raames. Vanapaberi üleandmine elanikele tuleb muuta mugavamaks, võimaldades näiteks eramajade elanikele vanapaberi kogumiskotiteenust.

Eesmärk: vanapaberi ja kartongi kogumise jätkamine korraldatud jäätmeveo raames.

Biojäätmete kogumine

Riigi jäätmekava näeb ette biolagunevate jäätmete osakaalu vähendamist olmejäätmetes 20 massiprotsendini aastaks 2020 ning biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist – 13%. Selleks, et saavutada jäätmete liigiti kogumise sihtarvu, tuleb arendada biojäätmete kogumis- ja taaskasutamise võimekust, rakendades vastavaid biolagunevate jäätmete käitlemise meetodeid ja tehnoloogiasid. Biojäätmete liigiti kogumise suurendamiseks tuleks nende jäätmete kogumist korraldada tiheasustusega aladel korraldatud jäätmeveo raames. Jäätmete liigiti kogumise soodustamiseks peab liigiti kogutud jäätmete äraveo eest makstav tasu olema soodsam või peab vedu toimuma tasuta. Biojäätmete konteineri tühjenduse hind peaks olema vähemalt poole soodsam segaolmejäätmete konteineri tühjenduse hinnast. Aia- ja haljastujäätmete liigiti kogumiseks tuleb propageerida nende jäätmete tekkekohas eraldi kogumist ning kompostimist lähimal kompostiplatsil või koduaias.

Eesmärk: liita biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete kogumine korraldatud jäätmeveosse 2020. aastal ning rajada valda kompostimisväljak.

Muude liigiti kogutavate jäätmete kogumine

Metalli-, plasti-, klaasi-, tekstiili-, ohtlike, vanarehvide ja elektroonikaromude liigiti kogumise tagamiseks tuleb luua nende vastuvõtmiseks tingimused rajatavatesse jäätmejaamadesse.

Puidutööstusettevõtete puidujäätmeid tuleb koguda liigiti nende tekkekohas ning võimalusel kasutada neid materjalipõhiselt või suunata energiakasutusse. Kodumajapidamises tekkinud puidujäätmete vastuvõtmist tuleb tagada rajatavates jäätmejaamades.

Ehitus- ja lammutusjäätmete puhul tuleb jälgida, et neid jäätmeid taaskasutatakse maksimaalsel tasemel ning eelistatakse nende ringlussevõttu. Ehitus- ja lammutusjäätmete üleandmiseks tuleb võimalusel luua vastuvõtmine jäätmejaamades.

Suurjäätmete liigiti kogumist tuleb jätkata korraldatud jäätmeveoga, lisaks luuakse nende jäätmete kogumisvõimalused rajatavatesse jäätmejaamadesse.

Eesmärk: suurjäätmete kogumise jätkamine korraldatud jäätmeveo raames ning muude liigiti kogutavate jäätmete suunamine Viljandi jäätmejaama kuni rajatava jäätmejaama valmimiseni.

Tabel 9. Jäätmete liigiti kogumise arendamine tähtaegade kaupa

Jäätmekood	Jäätmeliik	Hetkeolukord, arendamine ja tähtaeg
20 03 01	Segaolmejäätmed	Kogutakse korraldatud jäätmeveo raames alates 2011. aastast. Jätkatakse korraldatud jäätmeveoga kogumist.
20 01 01	Vanapaber ja kartong	Kogutakse liigiti avalike kogumiskonteineritega 2008. aastast. Korraldatud jäätmeveoga liidetud 2011. aastast.
15 01	Pakendid	Kogutakse liigiti avalike kogumiskonteineritega 2003. aastast.
20 01 08	Biologunevad köögi- ja sööklajajäätmed	Vallas kogumiskoht puudub, vajadusel saab viia Viljandi jäätmejaama. Planeeritakse liita korraldatud jäätmeveoga alates 2020. aastast.
20 02 01	Biologunevad aia- ja haljastujäätmed	Vallas kogumiskoht puudub, vajadusel saab viia Viljandi jäätmejaama kuni Abja-Paluoja kompostiväljaku valmimiseni.
20 02 02; 20 02 03	Bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastujäätmed	Vallas kogumiskoht puudub, vajadusel saab viia Viljandi jäätmejaama kuni Abja-Paluoja jäätmejaama valmimiseni.
20 01 39	Plastid	Vallas kogumiskoht puudub, vajadusel saab viia Viljandi jäätmejaama kuni Abja-Paluoja jäätmejaama valmimiseni.
20 01 40	Metallid	Vallas kogumiskoht puudub, vajadusel saab viia Viljandi jäätmejaama kuni Abja-Paluoja jäätmejaama valmimiseni.
20 01 02	Klaas	Vallas kogumiskoht puudub, vajadusel saab viia Viljandi jäätmejaama kuni Abja-Paluoja jäätmejaama valmimiseni.
17 02 02	Aknaklaas	Vallas kogumiskoht puudub, vajadusel saab viia Viljandi jäätmejaama kuni Abja-Paluoja jäätmejaama valmimiseni.
20 01 38	Puit	Vallas kogumiskoht puudub, vajadusel saab viia Viljandi jäätmejaama kuni Abja-Paluoja jäätmejaama valmimiseni.
20 01 10; 20 01 11	Rõivad ja tekstiil	Vallas kogumiskoht puudub, vajadusel saab viia Viljandi jäätmejaama kuni Abja-Paluoja jäätmejaama valmimiseni.
20 03 07	Suurjäätmed	Kogutakse korraldatud jäätmeveo raames 2011. aastast. Vajadusel saab viia Viljandi jäätmejaama.
20 01 23* 20 01 35* 20 01 36	Elektri- ja elektroonikajäätmed	Kogutakse liigiti alates 2004. aastast Karksi-Nuia, Abja-Paluoja ja Mõisaküla linna ohtlike jäätmete kogumiskonteineritega.
*	Ohtlikud jäätmed	Kogutakse liigiti alates 2004. aastast Karksi-Nuia, Abja-Paluoja ja Mõisaküla linna ohtlike jäätmete kogumiskonteineritega.

16 01 03*	Vanarehvid	Kogutakse liigiti alates 2004. aastast rehvitöökodades.
-----------	------------	---

11.2 Jäätmehoolduse korraldamise pikaajaline planeerimine

- Koostöö teiste omavalitsuste ja riigiasutustega keskkonnajärelevalve tõhustamiseks.
- Elanikkonna pidev teavitamine jäätmehoolduse korraldusest ja korraldatud olmejäätmeveo vajaduse selgitamine ja kohustuse täitmise jälgimine.
- Täiustamist vajab mitmesuguste jäätmealaste juhendmaterjalide väljaandmine, arvestades seejuures erinevate sihtgruppide vajadustega ja neile suunatud eesmärkidega.
- Keskkonna ja jäätmehooldusalaste projektide läbiviimine kooliõpilastele koostöös jäätmekäitlejate ja taaskasutusorganisatsioonidega.
- Korraldatud jäätmeveo korraldamine.
- Jäätmehooldust reguleerivate õigusaktide ajakohastamine.

Tegevused:

- jäätmealaste artiklite avaldamine vallalehes ja valla kodulehel;
- jäätmealaste juhendmaterjalide väljaandmine ja levitamine;
- projektide läbiviimine kooliõpilastele;
- elanike käitumisharjumusi ja rahulolu käsitleva uuringu tegemine;
- korraldatud jäätmeveo hangete läbiviimine segaolmejäätmete, biojäätmete, paberi ja kartongi ning plasti-, klaasi- ja metallijäätmete kogumiseks ja veoks;
- jäätmekava ja jäätmehoolduseeskirja ajakohastamine.

11.3 Jäätmete liigiti kogumise ja taaskasutamise suurendamine

- Ohtlike ja elektroonikajäätmete kogumise jätkamine.
- Pakendijäätmete kogumisvõrgustiku ülevaatamine.
- Kodumajapidamistes tekkinud ohtlike jäätmete ja elektroonikajäätmete kogumise edendamine ja kogumisringide korraldamine.
- Biolagunevate jäätmete taaskasutamise propageerimine ja kompostimine Abja-Paluoja kompostimisväljakul pärast selle valmimist.
- Suurjäätmete liigiti kogumise ja taaskasutamise propageerimine korraldatud jäätmeveo raames.
- Abja-Paluoja jäätmejaama projekteerimine ja ehitamine.

Tegevused:

- ohtlike jäätmete ja elektroonikaromude vastuvõtmise jätkamine Karksi-Nuia, Abja-Paluoja ja Mõisaküla ohtlike jäätmete kogumiskonteineris ning Viljandi jäätmejaamas;
- ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine;
- Abja-Paluoja jäätmejaama koos kompostimisväljakuga detailplaneeringu koostamine ja keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine ning projekteerimine;
- jäätmejaama mooduli kasutuselevõtmine jäätmejaama klientide tuvastamiseks ning üleantavate jäätmekoguste fikseerimiseks;
- avalike kogumispunktide võrgustiku optimaalse tiheduse väljaselgitamine ja taaskasutusorganisatsioonidega sõlmitud lepingute ülevaatamine;

- avalikes kogumispunktides vähemalt kolme eraldi mahuti (paber/kartong, klaas ning plast/metall) olemasolu tagamine;
- valla haljasaladelt kogutavate aia- ja haljastujäätmete kompostimine;
- korduskasutamise suurendamine läbi jäätmejaama.

11.4 Ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamine

- Propageerida korduvkasutatavate ja vähem ohtlikke aineid sisaldavate materjalide kasutamise propageerimine ehitustegevuses.
- Maastikupilti kahjustava ja kasutusest väljalangenud või lagunenu ehitise lammutamise ja sellest tekkinud jäätmete käitlemis, sealhulgas taaskasutuse ja ringlussevõtu soodustamise ja maa-ala koristamise propageerimine.
- Eterniidijäätmete liigiti kogumise propageerimine.
- Puidujäätmete taaskasutamise edendamine soojusenergia tootmiseks.
- Tavajäätmetest ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemisel jäätmete taaskasutamise eelistamine jäätmete kõrvaldamisele.

Tegevused:

- maastikupilti kahjustavate ehitiste lammutamisele kaasaaitamine (nõustamine, vajalike lubade menetlemine jmt);
- ehitusjäätmete käitluse kontrollimine;
- ehitus- ja lammutusjäätmete käitluse kontrollimine;
- eterniidijäätmete liigiti kogumise propageerimine ning üleandmisvõimaluse korraldamine.

11.5 Järelevalvesüsteemi tõhustamine

- Korraldatud jäätmeveoga mitteliitunud ning vastavat kohustust mitteomavate jäätmevaldajate järelevalve tõhusamaks muutmine.
- Järelevalvet aitab efektiivsemaks muuta ka koostöö tegemine keskkonnainspektsiooni ja naaberomavalitsustega rikkumiste info vahetamiseks järelevalve efektiivsemaks muutmiseks. Jäätmevaldajate kaasamine järelevalvesse segaolmejäätmete kogumise üle järelevalve tõhustamiseks.
- Jäätmevaldajate register toimib ühistel alustel.
- Ebaseaduslike prügi mahapaneku kohtade kaardistamine, likvideerimine ja vajadusel kaamerate paigaldamine.

Tegevused:

- järelevalvealane koostöö keskkonnainspektsiooni ja naaberomavalitsustega;
- järjepidev järelevalve jäätmekäitlusele seatud nõuete täitmise üle;
- jäätmevaldajate registri arendamine ning registriandmete pidev ajakohastamine;
- ebaseaduslike prügi mahapaneku kohtade likvideerimine ja vajadusel kaamerate paigaldamine kohtadesse, kuhu tihti ladustatakse ebaseaduslikult prügi.

11.6 Jäätmehoolduseeskiri

Mulgi vallas toimub jäätmehooldus vastavalt Mulgi Vallavolikogu kehtestatud jäätmehoolduseeskirjale.

Jäätmehoolduseeskirjas tuleb lisaks jäätmeseaduse § 71 toodule, täpsustada:

- 1) korraldatud olmejäätmeveo veopiirkonda;
- 2) jäätmevaldaja teatud tähtjaks korraldatud jäätmeveoga liitumisest erandkorras vabastamise tingimused ja kord;
- 3) jäätmekäitlusettevõttega lepingu sõlmimise kohustuslikkus;
- 4) taaskasutatavate jäätmete kogumiskohad;
- 5) pakendijäätmete kogumiskonteinerite asukohad ja pakendijäätmete liigid;
- 6) ettevõtete jäätmehooldusega seotud kohustused.

11.7 Mulgi valla ülesanded

Mulgi valla otsesed ülesanded piirkonna jäätmehoolduse arendamisel ja käesolevas jäätmekavas püstitatud eesmärkide saavutamisel on:

- osalemine aktiivselt KEJHK-se töös, sh KEJHK-se jäätmehooldusalase tegevuse rahastamine vastavalt KEJHK põhikirjale ja käesoleva jäätmekava tegevuskavale;
- osalemine rahalise osalusega KEJHK-se poolt taotletavates Mulgi vallaga seotud projektides;
- ebaseaduslikult keskkonda viidud jäätmete kõrvaldamine ja nendest põhjustatud keskkonnareostuse likvideerimine;
- jäätmeveo määratud jäätmekäitlustingimuste täitmise kontrollimine;
- korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete veopiirkondade, jäätmeliikide, vedamise sageduse ja aja ning jäätmeveo teenustasu suuruse kehtestamine;
- jäätmevaldaja korraldatud jäätmeveoga ühinemise kohustusest vabastamise korral vabastamist tingivate asjaolude kontrollimine;
- tänavatel korrapärase talihoolduse ja teedevõrgu üldise hea seisukorra tagamine korraldatud jäätmeveo tingimustes jäätmete kogumiseks ja veoks ettenähtud transpordivahendite ligipääsu kõikidele jäätmevaldajatele.

11.8 MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskuse

ülesanded

Jäätmehoolduse korraldamine regionaalsel tasandil korraldatakse koostöös KEJHK-se liikmetest kohalike omavalitsustega. Selleks on Mulgi vald KEJHK-le delegeerinud järgmised jäätmeseadusest tulenevad Mulgi valla jäätmehooldusalased ülesanded:

- korraldatud jäätmeveo teenuste kontsessiooni (edaspidi hanke) ettevalmistamine;
- hanke läbiviimine;
- hanke võitja edukaks tunnistamine;
- hanke võitnud jäätmevedajaga lepingu sõlmimine ja haldamine;
- hanke läbiviimisega seotud abistavate tegevuste korraldamine;
- kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete, suurjäätmete ja eterniidijäätmete kogumise korraldamine;
- jäätmevaldajate registri (edaspidi register) pidamise juhtimine ja registri töö tagamine;
- registri arendustöödel osalemine;
- vedaja-poolsete registriandmete töötlemine;
- jäätmealaste õigusaktide eelnõude ettevalmistamine.

LISA 1 TEGEVUSKAVA EESMÄRKIDE REALISEERIMISEKS

Nr	Tegevuse projekti nimi	Teostamise aeg	Teostaja, rahastaja	Eeldatav maksumus EUR	Kommentaar
1	ELANIKKONNA KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE				
1.1	Jäätmehooldusalaste artiklite avaldamine ja infovoldikute koostamine	2019-2023	KOV, KIK, KEJHK	0	Teostab ja rahastab KEJHK oma eelarvelistest vahenditest. KOV roll on olla partneriks KEJHK-le tegevuste läbiviimisel ja elanikkonnale materjalide levitamisel.
1.2	Keskkonna ja jäätmehooldusalaste projektide läbiviimine	2019-2023	KOV, KIK, KEJHK	Maksumus selgub edaspidi	Lastelaagrite, ekskursioonide, talgute ja muude sarnaste ürituste läbiviimine projektide raames.
1.3	Korduskasutuse propageerimine läbi Abja-Paluoja jäätmejaama pärast selle valmimist	2023	KOV, KEJHK	Maksumus selgub edaspidi	Korduskasutuse suurendamiseks on üheks võimaluseks luua jäätmejaamas tingimused, kus inimestel oleks võimalik ära anda kasutatud ja kasutuskõlblikku mööblit, kodumasinaid, kasutatud rõivaid jne
2	OHTLIKE JÄÄTMETE KOGUMINE				
2.1	Ohtlike jäätmete vastuvõtmine Karksi-Nuia, Abja-Paluoja ja Mõisaküla linna ohtlike jäätmete kogumiskonteinerites	2019-2023	KOV	65 000	Teostab ja rahastab KOV oma eelarvelistest vahenditest
2.2	Ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine hajaasustusega piirkondades	2019-2023	KOV, KIK, KEJHK	15 000	Projekti rahastamisel kaetakse kulutused läbi SA Keskkonnainvesteeringute Keskus
2.3	Elektroonikaromude kogumine Karksi-Nuia, Abja-Paluoja ja Mõisaküla linna ohtlike jäätmete kogumiskonteinerites	2019-2023	KOV, EES-Ringlus, Eesti Elektroonikaromu.	0	Teostavad ja rahastavad tootjavastutusorganisatsioonid oma eelarvelistest vahenditest. KOV roll on olla partneriks tegevuste läbiviimisel ja võrgustiku optimaalsel planeerimisel

3	MUUDE TAASKASUTATAVATE JÄÄTME TE KOGUMINE				
3.1	<i>Pakendikonteinerite võrgustiku optimaalse tiheduse väljaselgitamine, taaskasutus-organisatsioonidega lepingute uuendamine</i>	2019	KOV, ETO, EPR, TVO	0	<i>Teostavad ja rahastavad taaskasutus-organisatsioonid oma eelarvelistest vahenditest. KOV roll on olla partneriks tegevuste läbiviimisel ja võrgustiku optimaalsel planeerimisel</i>
3.2	<i>Vanapaberi kogumise korraldamise jätkamine korraldatud jäätmeveo raames</i>	2019-2023	KOV, KEJHK	0	<i>KOV ja KEJHK oma eelarvelistest vahenditest</i>
3.3	<i>Elanike teavitamine biolagunevate jäätmete kompostimisvõimalustest eramutes</i>	2019-2023	KOV	0	<i>Jäätmete käitlemisega tekkivad kulutused kannavad jäätmevaldajad</i>
3.4	<i>Biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete kogumissüsteemi väljatöötamine ja korraldamine korraldatud jäätmeveo raames</i>	2019-2023	KOV, KEJHK	0	<i>KOV ja KEJHK oma eelarvelistest vahenditest</i>
3.5	<i>Abja-Paluoja jäätmejaama koos kompostimisväljakuga detailplaneeringu koostamine ja keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine</i>	2020-2021	KOV, KEJHK	7000	<i>KOV oma eelarvelistest vahenditest</i>
3.6	<i>Abja-Paluoja jäätmejaama koos kompostimisväljakuga projekteerimine ja ehitamine</i>	2021-2025	KOV, KIK, KEJHK	160 000	<i>Projekti rahastamisel kaetakse kulutused läbi SA Keskkonnainvesteeringute Keskus</i>
4	KORRALDATUD OLMEJÄÄTMEVEDU				
4.1	<i>Korraldatud jäätmeveo hangete läbiviimine segaolmejäätmete, biojäätmete, müügi- ja pakendite, suurjäätmete ning vanapaberi ja kartongi kogumiseks ja veoks</i>	2019-2020	KEJHK, KOV	0	<i>Teostab ja rahastab KEJHK oma eelarvelistest vahenditest. KOV roll on olla partneriks KEJHK-le tegevuste läbiviimisel</i>

5	JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS JA JÄRELEVALVE				
5.1	<i>Mulgi valla jäätmevaldajate registri pidev täiendamine</i>	<i>Pidev</i>	<i>KEJHK, KOV,</i>	<i>0</i>	<i>KOV ja KEJHK oma eelarvelistest vahenditest</i>
5.2	<i>Uue jäätmehoolduseeskirja koostamine ja vastuvõtmine</i>	<i>2018-2019</i>	<i>KEJHK, KOV</i>	<i>0</i>	<i>KOV ja KEJHK oma eelarvelistest vahenditest</i>
5.3	<i>Jäätmekava regulaarne ülevaatamine ja täiendamine</i>	<i>Pidev</i>	<i>KOV, KEJHK</i>	<i>0</i>	<i>KOV ja KEJHK oma eelarvelistest vahenditest</i>
6	PRÜGILATE JA EBASEADUSLIKE JÄÄTMELADESTUSPAIKADE SULGEMINE NING JÄRELHOOLDUS				
6.1	<i>Omavalitsuses ebaseaduslike ladestuspaikade korrastamine</i>	<i>2019-2023</i>	<i>KOV</i>	<i>Maksumus selgub tööde käigus</i>	<i>Teostab ja rahastab KOV oma eelarvelistest vahenditest kui ei suudeta tuvastada prügi omanikku</i>

Lühendid:

KOV – kohalik omavalitsus

ETO – Eesti Taaskasutusorganisatsioon

KEJHK – MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus

KIK – SA Keskkonnainvesteeringute Keskus

TVO – tootjavastutusorganisatsioon

EPR – MTÜ Eesti Pakendiringlus